

KRONIKA SLOVENSkih MEST

ŠTEVILKA 1 • LETNIK VII • V LJUBLJANI, MARCA 1940.

Za obnovo
Univerzitetne biblioteke
v Ljubljani

podaril Mestna občina Ljubljana

dne 21. / 11. 1944

PROCESIJE V STARI IN NOVI LJUBLJANI

A. POTOČNIK

Javni bogočastni sprevodi ali obhodi, pri katerih vodi vernike duhovščina navadno iz enega svetega kraja v drugega, se imenujejo z latinskim izrazom procesije. Te cerkvene prireditve dajo ljudstvu priliko, da more vero očitno izpovedovati, poživljati pobožnost, zahvaljevati se Bogu za prejete dobrrote in ga prositi še nadaljnje blagohotne milosti.

Že stari, poganski kulturni narodi so poznali procesije. Najslavnejša in v umetnosti ovekovečena je bila v starih Atenah panatenska procesija. V katoliški cerkvi so se udomačile procesije, kakor hitro so si priborili kristjani svobodo javnega gibanja. V Jeruzalemu so bili proti koncu četrtega stoletja javni cerkveni obhodi splošno v navadi. Sv. Ambrozij pripoveduje, kako slovesno so prenašali v Milanu v sprevedu svetniške ostanke mučencev. Vobče pa so se pravoverniki v vseh časih, zlasti kadar so jih obiskovale neznosne nadloge ali trle hude skrbi, kaj radi zbirali v procesijah, da so skupno prosili nebeške pomoči.

O splošnem razcvetu živahnega verskega življenja v srednjem veku in baročni dobi priča dosti pobožnih ustanov, cerkvenih bratovščin, znamenitih božjih potov, raznih družabnih naprav i. dr. Nenavadno mnogo je bilo takrat cerkvenih bratovščin, ki so si veliko prizadevale za olepševanje cerkev, predvsem njihovih oltarjev, ter skrbele za bogoslužna opravila in zlasti za čim sijajnejše češčenje sv. Rešnjega Telesa. Leto se je začelo širiti posebno v petnajstem stoletju, ko so zahtevali husiti prejemanje svetega obhajila pod podobama kruha in vina, katoličani pa določili hostijo za znamenje svojega prepričanja, da je Kristus že v sami tej podobi ves navzoč. To nemajavo prepričanje odnosno to svojo trdno vero so dokazovali z nad vse slovesnim prirejanjem sijajnih in veličastnih procesij tja do sredine šestnajstega stoletja.

Hudi verski boji, ki jih je povzročilo luteranstvo, so korenito posegli v tedanje cerkvene razmere. Celotno

versko življenje so nepopisno oškodovala mnoge zgrešene napake in razvade, ki so se vgnezdile v njem proti koncu srednjega veka. Izrecen boj so napovedali reformatorji posebno tudi priljubljenim izrazom verskega življenja v množicah, predvsem božjim potom in procesijam. O tem hranijo arhivi zanimive dokaze. Ta odpor je bil seve najmočnejši po mestih, zlasti v Ljubljani.

Pogosto se misli, da so bili v tisti dobi kar vsi prebivalci Lutrovi privrženci. Leta 1575. je trdil Primož Trubar, »da so vsi gospodje vitezi in plemiči kakor tudi večji in razumnejši del meščanov z ženami, sinovi in hčerami edino v pravi (luteranski) veri«. Knezoškof Tomaž Hren je sporočil v Rim, da je bil leta 1597. še katoliški komaj dvajseti del ljubljanskega prebivalstva, a med njim le ljudje nižjega stanu. Po župnijskih zapisnikih ljubljanskih pa smemo sklepati, da je bila slaba polovica stanovništva v Ljubljani naklonjena Lutrovi veri. Ta verska razlika je prihajala do izraza v obliki neverjetnega nasprotstva posebno za časa javnih katoliških slovesnosti, ki so jih skušali protestanti kratko in malo odpraviti. Iz leta 1562. ni bilo več procesije sv. Rešnjega Telesa. Leta 1596. je stiški opat Lovrenc slovesno vodil po Ljubljani procesijo v zahvalo, ker so bili Turki pri Petrinji premagani. Več tisoč vernega ljudstva je korakalo v procesiji za križi in banderi. Med časom obhoda so luteranski obrtniki nemoteno opravljali svoj posel, trgovci niso zaprli svojih prodajalnic, a protestantske gospe s služkinjami so pri oknih predle in se posmehovale udeležnikom spreveda. Privrženci nove vere so bili čedalje pogumnejši, ker so soglašali vsi višji uradi z mestnim odborom vred z reformatorji. Kako se je godilo takrat pripadnikom rimsko-katoliške veroizpovedi, naj pojasnjuje sledeče, kar je posneto po spisu, shranjenem v ljubljanskem mestnem arhivu.

Okoli leta 1590. se je pomikala ljubljanska stolna procesija sv. Rešnjega Telesa skoraj po istih ulicah kakor še dandanes. Pred križansko cerkvijo je bil postavljen oltar za blagoslov. Mimo je prišel Gašper Sernic, plačani sluga deželnega oskrbnika Jurija Kisla,

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA 30 (v lastnem poslopiju)

Podružnica: Beograd, Uzun Mirkova 10

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depots itd.

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84 Naslov za brzojavke; Kredit Ljubljana

STAVBENO IN
POHIŠTVENO
TER SOBO- IN
ČRKOSLIKARSTVO
CENE ZMERNE!
POSTREŽBA TOČNA!

IVAN BRUNČIČ

LJUBLJANA, CELOVŠKA C. 42

TELEFON 34-76

ter potegnil prt z oltarja, razmetal vse, kar je bilo na njem, daleč naokoli, in to vpričo križanskega komturja in stolnih kanonikov. Vsakdo bi utegnil misliti, da je pač prejel zaradi tako grdega dejanja po vsej pravici občutno kazen. Toda niti las se mu ni skrivil!

Nekaj let potem je postavil isti Sernic o Telovem na okna svoje hiše, namesto da bi jih ozaljšal, svete podobe, prižgal sveče, pregrnil neko okno z raztrgano konjsko odejo, na katero je del zamazano sedlo. Nato je zajahal sedlo ter se, s klobukom pokrit, posmehoval pobožnim katoličanom.

V svoji hiši je imel Sernic podnajemnika Anžeta Albina, spoštovanega, katoliški mislečega moža, ki je bil nekaj let pozneje celo mestni sodnik. Ta je na praznik sv. Rešnjega Telesa večkrat ustrelil v zrak

na čast presv. Evharistiji. Zaradi tega mu je Sernic nemudno odpovedal stanovanje, iz katerega se je moral še istega dne izseliti.

Ker pa je pričelo tako in podobno nehanje in dejanje Serničevo sčasoma vendarle presedati vernim katoličanom, so ga zatožili v Gradcu pri nadvojvodi, ki je ukazal nestrpnega zapreti. Zato ga je vicedom Ludovik Kamilo Schwarza pokoril nad mesec dni ob kruhu in vodi. Kisl je poslal vicedomu ostro pismo, v katerem ga je rotal, naj njegovemu slugi, ki ga zaradi nujnih uradnih poslov neogibno potrebuje, nemudoma podeli svobodo. Toda vicedom je na pismo odločno odgovoril, da mora Sernic odsedeti zasluženo kazen, najsi bi bil tudi sam sin deželnega skrbnika. Sernic se je izgovarjal, da je dala konjsko odejo in sedlo na okno žena njegovega gostača Jožefa Jamnika, ki je od nekod prijezdila.

Iz strahu pred protestanti, ki so zasramovali obrede rimsko-katoliške Cerkve, so se procesije z Najsvetejšim opustile. Ko pa je zasedel ljubljanski knezoškofijski prestol Tomaž Hren ter privabil leta 1599. jezuite z Reke v Ljubljano, je luteranstvu kmalu odklenkalo. Po hudem, a uspešnem boju, ki ga je vodil ta cerkveni dostojanstvenik zoper protestante in njihove nauke, je na praznik vseh svetnikov 1598. odšla svečana procesija iz stolnice v bližnjo špitalsko cerkvico (na voglu sedanje Stritarjeve ulice in Nabrežja 20. septembra), katero so protestanti več let imenovali »našo cerkev«.

Hren je uničil tam luteranske cerkvene knjige, razbil krstni kamen, posvetil cerkev vnovič ter v njej opravil sveto mašo. Po dolgem času je leta 1601. goreči oznanjevalec prave vere znova uvedel procesijo svetega Rešnjega Telesa. Ljudstvo je napravilo takrat slavoloke, postavilo ob hišah in vrtovih lipove in brezove veje ter hišna okna razsvetlilo in okrasilo s svetimi podobami in cveticami, stoječimi na razkošnih preprogah. V nekaterih krajih so postavljali že v mesecu maju visoke mlaje, ki so ostali do nedelje po Telovem.

Katoliška obnova, ki se je oprla predvsem na cerkvena reda jezuitov in kapucinov, je pospeševala z vso vnemo prejšnje verske manifestacije. Pri tem so procesije, prirejene z vsem zunanjim sijajem, zavzele zopet prav odlično mesto. Tako jezuiti, ki so prevzeli duhovno vodstvo pri plemstvu in meščanstvu, kakor kapucini, ki so se s hvale vredno požrtvovalnostjo posvetili preprostemu ljudstvu, so se izkazali tudi za

DIPL. OPTIK
Fr. P.

Zajec

LJUBLJANA, PASAŽA NEBOTIČNIKA TELEFON ŠT. 47-54

Naočniki,
daljnogledi,
barometri,
toplomeri,
višinomeri
itd.

FRANC
S MOLE

železolivar-
na — uliva
po modelih
in skicah

TRATA 18
ŠT. VID
nad Ljubljano

VOJNI RIZIKO

v zvezi z življenjskim zavarovanjem sprejema pod zelo ugodnimi pogoji

SLAVIJA

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

V LJUBLJANI

v novem poslopiju
Gajeva ulica št. 2

TELEFONSKE ŠTEVILKE: 21-75, 21-76, 21-77

izvrstne organizatorje javnih verskih prireditev, zvezanih s procesijami.

Odpor proti tej obliki verskega življenja, usmerjeni na vpliv na široke vrste ljudstva, se je uveljavil zopet pod vplivom tako imenovanega prosvetljenstva v zadnjih desetletjih osemnajstega stoletja. Svoj ostri izraz je dobil ta odpor pri nas predvsem v cerkvenih reformah cesarja Jožefa II. ali jožefinizmu in v njemu notranje sorodnemu, iz Francije prodirajočemu janzenizmu. Odmev teh strogih nazorov, uveljavljenih takrat s pomočjo uradne sile, se je čutil kolikor toliko pri nas še vsa prva desetletja devetnajstega stoletja. Izraz tega duha je tudi vsebinsko ozadje znane Prešernove pesmi o Šmarni gori.

Druga polovica devetnajstega stoletja je vrnila verskemu življenju velik del baročnega sijaja. Oživele niso zopet le procesije, temveč tudi obisk božjih potov se je jel večati tako, da smo bili vse do začetka svetovne vojne priča ponovnega razcveta teh prastarih oblik verskega življenja ljudskih množic.

Po vojni se je naše razmerje do teh podedovanih oblik verske kulture v marsikaterem pogledu izpremenilo. In tudi procesije so deloma izgubile svoj nekdanji, še povsem baročni sijaj, kar pa nikakor ni zmanjšalo njihovega pomena. V zvezi s težnjo po splošni poglobitvi sodelovanja vernih množic pri verskih obredih, se je tudi pri procesijah poskušala uveljaviti ta smer, čeprav so še danes procesije predvsem največje in pogosto precej bučne manifestacije verskih čustev ter njihova priljubljenost v širokih vrstah naroda ni prav nič popustila.

V sledečih poglavjih sem zbral razne podatke o procesijah v Ljubljani. Namen mojih vrstic ni, da bi podal popolno zgodovino procesij v našem mestu, s čimer bi kdaj naši kulturni zgodovini zelo ustreglo od mojega bolj poklicano pero. Jaz sem izbral samo nekaj primerov, ki so nam natančneje znani, da bi z njimi označil karakterističen del naše baročne in sodobne verske kulture. Da bi pa te izbrane podobe verskega življenja preteklosti in sedanosti dobile vsaj najnujnejšo oporo, sem za uvod vanje postavil tri časovne prereze iz zgodovine procesij v Ljubljani. Prvega nam je za zadnja desetletja ohranil v svoji »Slavi vojvodine Kranjske« Valvasor, drugega nam sporoča »Instančni koledar« za l. 1780. za sto let pozneje in nam zrcali stanje pred navalom jožefinizma in janzenizma. Tretji prerez sem pa sestavil jaz kot seznam vseh procesij v Ljubljani l. 1939., po 150 letih od drugega, da čitatelj

na njem sam lahko presodi, kako se ta oblika verske kulture v našem času uveljavlja in koliko ustreza stoletni, po raznih motnjah prekinjeni tradiciji.

Kolikor vemo, so se procesije pojavile kot izraz češčenja presv. Evharistije ponekod že proti koncu trinajstega stoletja, a drugje v štirinajstem stoletju; v petnajstem stoletju pa so bile procesije povsod v navadi. V Ljubljani je omenjena prva stolna procesija leta 1504., torej istega leta, ko je dobilo mesto svojega prvega župana. Ni pa nič kaj dosti znano, kako so se vršile tedaj procesije.

Ivan Vajkart *Valvasor* navaja v svoji »Slavi vojvodine Kranjske« štiri najvažnejše procesije. Od očetov jezuitov pri Sv. Jakobu sta izšli dve: ena na veliki

O R I G I N A L

STIGLER

ELEKTRIČNA DVIĞALA

za hotele, sanatorije, bolnice,
gledališča, javne in privatne
zgradbe, industrijo, trgovino itd.

JEKLENE ŽIČNE VRVI

za dvigala in transportne naprave

VIKTOR BAEBLER

LJUBLJANA, LANGUSOVA ULICA ŠT. 14

Telefon šte. 26-56

SUHE BARVE, OLJNATE BARVE, LAKE, EMAJL-LAKE, FIRNEŽE
ter vse pleskarske in slikarske
potrebščine kupite najugod-
neje pri domači tovarni

MEDIĆ-ZANKL

TOVARNE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV

družba z o. z.

LJUBLJANA

Kaj vse dobite pri nas?

Pletenine	Samoveznice	Predpasnike
Trikotažo	Steklo	Telovadne hlače
Moško perilo	Porcelan	Telovadne majice
Damsko perilo	Kuhinjsko posodo	Otroške igračke
Rokavice	Potne kovčege	Čevlje vseh vrst
Nogavice	Damske torbice	Potrebščine:
		turistovske
		toaletne
		za šivilje

ANT. KRISPER

Ljubljana, Mestni trg 26, Stritarjeva 1, 3

četrtak proti večeru — med njo so kazali žive podobe iz Kristusovega trpljenja, a druga prvo nedeljo po sv. Rešnjem Telesu. Tretja procesija je šla od kapucinov na veliki petek ponoči; pri njej so tudi prikazovali dogodke iz Odrešenikovega trpljenja in doživljaje iz starega in novega zakona. Četrta procesija je odhajala iz stolnice na Telovo. Zaradi nje so postavljali meščani po obeh straneh ulic in cest ob hišah in ograjah zelena drevesa in visoke mlaje. Milina zelenja je nudila prav lep pogled. Te procesije so se udeleževali rokodelski cehi z zastavami in godci (eden je igral na bas, dva sta pela, a eden je spremljal na kitari), bratovščina ali kongregacija Zveličarja sveta, vsa duhovščina in redovniki. Najsvetejše je nosil knezoškof, korakajoč pod lepim baldahinom. Za njim so šli naj-

prej plemiči, nato ostali moški, naposled pa ženske. V sprevodu so bili še piskači in bobnarji. Štiri evangelije so peli na različnih mestih, kjer so bili postavljeni oltarji. Pri tem pa niso streljali samo na Gradu, marveč tudi v mestu. Da bi se Ljubljančani čimbolj vnemali za čast božjo, so skrbele gotove bratovščine za to, da so bili razen omenjenih štirih procesij še posebni obhodi, in sicer tako pogostni, da poleti skoraj ni minila nedelja ali letni sejem, ko bi ne bila prirejena kaka božja pot. Tako torej poroča Valvasor.

Kako mnogoštevilne so bile nekdanj v Ljubljani procesije ob nastopu jožefinizma, navaja »*Instanzkalender*« za leto 1780. Ta koledar pravi, da so bile tega leta:

Dne 2. januarja in vsako prvo nedeljo v mesecu popoldanska procesija pri avguštincih in pri frančiškanih.

Dne 9. januarja in vsako drugo nedeljo v mesecu popoldanska procesija škapulirske bratovščine pri frančiškanih.

Na sv. Jožefa dan je bila procesija pri diskalceatih.

Dne 25. marca popoldne — na veliko soboto — so izšle vse velikonočne procesije, zadnja iz stolnice ob osmih zvečer. Na velikonočno nedeljo se je pomikala procesija s sv. oljem iz stolnice k Sv. Petru, a dne 27. marca k Sv. Krištofu, kjer je bilo žegnanje.

Ker je bilo dne 2. aprila žegnanje v špitalski cerkvi (stoječi na sedanji Stritarjevi ulici), zato je šla iz stolnice tudi k njej procesija.

Na Markov dan so priredili procesijo iz stolnice na polje k Sv. Petru.

Iz stolnice je odšla procesija na dan svetih apostolov Filipa in Jakoba — dne 1. maja — k Sv. Jakobu, naslednjega dne pa v Križanke.

Dne 4. maja je bila zaobljubljena procesija v cerkev godovnjaka sv. Florijana.

Dne 13. maja se je začelo pri kapucinih češčenje sv. Duha, ki se je končalo čez tri dni s procesijo z Najsvetejšim in zahvalno pesmijo.

Na Telovo — dne 25. maja — je bila opravljena stolna, v nedeljo po prazniku pa šentjakobska procesija.

Od dne 28. maja pa do devetnajste pobinkoštne, t. j. rožnovenske nedelje, je bil sleherno nedeljo obhod z Najsvetejšim okoli stolnice. Na to spominjajo tri velike, na presno slikane podobe na zidu stolnice, ki

Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljšje kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.

Lekarna »Pri angelu«

DR. G. PICCOLI

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA ŠT. 6

nasproti nebotičnika
Naročila točno po povzetju TELEFON ŠT. 2835

jih je napravil v letih 1703. in 1704. Julio Quaglio, prenovil pa leta 1883. Janez Wolf. Poleg stranskega vhoda v stolnico je podoba Marijinega oznanjenja, nasproti župnišču prikaz Caharije, a nasproti seme- nišču krst sv. Ivana Krstnika. Podobe opozarjajo na začetke Matevževega, Markovega in Lukovega evange- lija, medtem ko začetka četrtega (Janezovega) evan- gelija slikar ni upodobil, ker ni imel zanj primerne- ga prostora. Pred navedenimi podobami so peli tri evan- gelije, četrtega pa v cerkvi.

Dne 1. junija sta odšli iz škofijske cerkve dve pro- cesiji z Najsvetejšim, in sicer ob sedmih zjutraj k Sv. Petru, a ob štirih popoldne po mestu, nato pa je bila zaključena osmina sv. Rešnjega Telesa.

V torek po tretji pobinkoštni nedelji — dne 6. ju- nija — je imela bratovščina Zveličarja sveta obhod po mestu z Najsvetejšim.

Procesiji, ki ju je priredila nemška kongregacija, sta odšli iz šentjakobske cerkve, in to dne 2. julija ob šestih zjutraj na Rožnik, dne 5. avgusta pa k ur- šulinkam.

Dne 16. julija je bil praznik škapulirske bratov- ščine s procesijo.

Dne 30. julija, pred godom sv. Ignacija Lojole, je bila procesija pri očetih diskalceatih.

Dne 16. avgusta se je vila zaobljubljena procesija za odvrnitev kuge iz stolnice k Sv. Roku v Dravljje.

V septembru ni bilo, razen mesečne prvonedeljske, nobene druge procesije, pač pa je bila dne 1. oktobra — na praznik rožnovenske bratovščine — pri očetih avguštincih procesija.

Naročite »SLOVENCA«

Oglašujte v »Slovenca«!

Zakaj? Ker je največji in najbolj raz- širjen sloven. dnevnik ter imajo zato oglaš v njem najzanesljivejši uspeh

Naš najcenejši popoldnevnik

»SLOVENSKI DOM«

(na mesec stane le 12 din) je dober informativni dnevnik, ki ga priporoča- mo vsakomur, zlasti vsem fistim, ki ne zmorejo naročnine za »Slovenca«

Časopise naročate lahko pri vseh naših podružnicah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptujju, Kranju, Novem mestu in na Jesenicah in pa pri glavni upravi v Ljubljani, JUGOSLOVANSKA TISKARNA

Zakaj? Ker je najboljši slovenski dnevnik in ker ste zavarovani za 10.000,- din za pri- mer smrtne nezgode ★

Na vernih duš dan je bila procesija pri očetih di- skalceatih. V nedeljo po tem dnevu je bil praznik rožnovenske bratovščine s procesijo pri očetih avgu- štincih.

Dne 8. decembra — na dan Marijinega spočetja — je odšla ob treh popoldne iz stolnice spricho obljube za odvrnitev kuge procesija k Marijinemu znamenju na Sv. Jakoba trgu.

Predilnica in tkalnica, a. d.

BEOGRAD

prej

DOCTOR IN DRUG

TVORNICA MARIBOR

Telefon:

Maribor 22-71
Beograd 20-988

Brzjavke;

Tkalnica Maribor
Tkalnica Beograd

**LIVARNA
KOVIN**

PAJK IN BOŽIČ

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Telefon šte v. 7-46

**OPREMA VELIKIH KUHINJ
KOVINASTO POHIŠTVO
HOTELSKI ŠTEDILNIKI
JEDILNO ORODJE**

FRANC GOLOB

LJUBLJANA, WOLFOVA UL. 8

Telefon
27-81

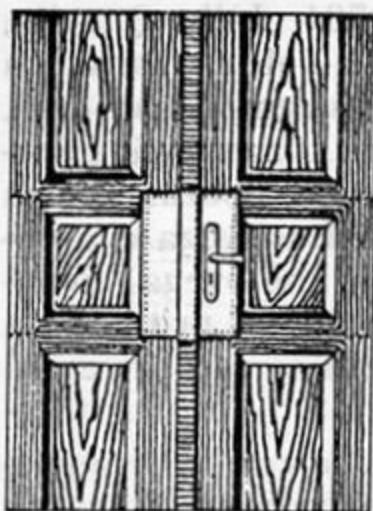
NOVE LJUBLJANSKE STAVBE

ŠLAJMERJEV DOM

Ko je l. 1932. Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani kupilo za svoje članstvo Šlajmerjev dom, se je kmalu pokazalo, da za ogromni dotok bolnikov stavba ne zadostuje. Zato si je že takratni upravni odbor pod predsedstvom g. Klinarja prizadeval za razširjenje sanatorija. Realizacijo načrta je izvedel novi odbor s predsednikom g. Gombačem. Tako je lani dobila Ljubljana nov, moderno urejen sanatorij, ki je izdatno izboljšal neznosne zdravstvene razmere v Ljubljani. Novi sanatorij ima namreč 92 bolniških postelj v vseh oddelkih, medtem ko jih je imel prej le 28, z dodatnimi posteljami v I. razredu. Velikost prizidka izkazuje najbolje primerjava zazidane ploskve: stari sanatorij je imel okrog 400 m² talne ploskve, novi del sam pa ima skoro 1000 m².

Nova zgradba je projektirana po najnovejših zahtevah sodobne zdravstvene službe. Grajen je z opečnim zidovjem z vmesnimi železobetonskimi stropi. Stene med posameznimi sobami so dvojne z dodatno tanko bitumensko klobučevino, tako da bodo popolnoma izolirane proti vsakemu ropotu. V vsaki bolniški sobi je umivalnik s toplo in mrzlo vodo, centralna kurjava, električni zvonec, telefon, stikalo za medicinske aparate itd.

Zgradba ima dve stopnišči. Glavno je določeno za vstop bolnikov, stransko za bolniško osebje in kot dohod v kuhinjo in pralnico. Poleg tega je na razpo-

STEKLARSTVO

Franjo Zrnec

LJUBLJANA, KOPITARJEVA UL. 1

Glavno zastopstvo

»Windfix« zatesnil za okna in vrata

TELEFON 38-66

Izdelava celuloidnih ščitov za vrata v vseh oblikah in barvah

lago troje dvigal, bolniško, dvigalo za prenos jedil in tretje za prenos čistega perila.

V kleti je medicinsko-fizikalni oddelek s čakalnico, medicinske kopeli, kuhinja, shrambe in jedilnica sester.

V pritličju je velika avla, ob nji soba za vratarja, pisarne in čakalnice. Dalje otolaringologova ordinacijska soba, zvezana s posebnim prostorom, ki ima dve celici za inhalatorij, ordinacijska soba internistov z dvema laboratorijema in s celico za kardiograf. V že obstoječem poslopiju se preuredi pritličje s posebnim prostorom z domačo lekarno, za čakalnico k rentgenu, za rentgensko sobo s temnico ter ob sedanji opera-

SOBNI DEKORATIVNO SLIKARSTVO IN PLESARSTVO

Telefon št. 4994

**IVAN
LETNAR**

LJUBLJANA

Langusova 18

Marmontova 21

**IVAN
ZAKOTNIK**

MESTNI
TESARSKI
MOJSTER

Parna žaga
Izdelovanje
furnirja

LJUBLJANA
KOBARIDSKA 45
(za Bežigradom)

TELEFON INTERURBAN ŠT. 23-79

cijski sobi še s prostorom za posebno septično operacijsko sobo s sterilizacijo. V novem delu bo prostor tudi za interni oddelek z 11 sobami (22 postelj), za čajno kuhinjo, za kopalnico in za vse ostale stranske oddelke.

V prvem nadstropju bo nameščen kirurški oddelek s 24 sobami (46 postelj), s posebno kopalnico, lastno čajno kuhinjo in z ostalimi pomožnimi prostori. Sedanje poslopje pa bo krasila v prvem nadstropju prikupna kapelica s primerno zakristijo in majhnim korom.

Drugo nadstropje bo obsegalo porodniški oddelek z 12 sobami (24 postelj) ter posebno pripravo ob porodniški sobi, ki bo zvezana z operacijsko sobo in s sterilizacijo. Prav tako bo v drugem nadstropju sprejemala posebna soba novorojenčke in jih osveževala posebna kopalnica. Preskrbljeno bo za sobo, v kateri bo nastanjena babica, in poleg tega za nadaljnjo čajno kuhinjo, kopalnico in druge prostore. V nadzidku sedanjega, že obstoječega poslopja bo domovalo 26 bolniških sester.

Drug važen oddelek bo posvetovalnica za šoloobvezne otroke, ki bo imel nalogo, nadzirati doraščajočo mladino v zdravstvenem pogledu in jo navajati k čistoči in negi telesa. Tudi odrasli bodo našli v sanatoriju zdravniško posvetovalnico.

Načrte za sanatorij sta napravila arhitekta Omahen in Serajnik.

BRILJANTE

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 2

(Hotel Slon)

TELEFON ŠTEV. 31-49

in vse drage kamne, žlahtni

nakit v platini, zlatu in srebru

Najugodnejši nakup in prodaja!

Velika zaloga **ur** vseh vrst, **jedilni pribor** v pravem in alpaka srebru, kromu, alpaka itd., razne **namizne servise, tase** za serviranje, **kovinske umetnine** in druga primerna darila za krst, poroko, birmo, god, rojstni dan itd.

Pri gradnji sanatorija so bila udeležena samo domača podjetja, ki so znova potrdila sloves naše pridnosti in solidnosti.

Stavbna dela je izvršil Tomažič Emil, umetno-kamnoseška Batelino Dominik, mizarska Anton Rojina, vodovod in sanitarne naprave Pičman Lovro, steklarska Zrnc Franjo, tesarska Zakotnik Ivan, centralno kurjavo ing. Likar Boleslav, slikarska Letnar Ivan, pleskarska Brunčič Ivan in Rebernik Franjo, dvigala ing. Baebler Viktor, peči Kalmus & Ogorelec, parkete Puh in Bokal, ključavničarska dela Rebek Josip, kamnoseška Toman Feliks, postelje in posode Glob Fran, svetlobno instalacijo »Radio Doberlet«.

CENTRALNE KURJAVE,
V O D O V O D E,
SANITARNE OPREME,
P L I N O V O D E I N
SPLOŠNO KLEPARSTVO
IZVRŠUJE PODJETJE

Lovro Pičman

LJUBLJANA

ILIRSKA ULICA 15

TELEFON 29-11

Trgovcu in obetniku zadosten kredit!

**Tema dvema je danes kredit
potreben bolj kakor kdaj prej**

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novem. leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in tverdke, zlasti pa fiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

Varnostni zaklad je znašal dne 31. decembra 1939. din 1.492.788,78
Rezervni zaklad din 1.188.698,03

Kreditno društvo

Mestne hranilnice ljubljanske

v Ljubljani

PESEM OD PROŠTA GOSPODA JERNEJA ARKA

Ko so v maju leta 1868. pričeli v kapiteljski cerkvi postavljati nov veliki altar, je bilo vse zanimanje meščanov namenjeno le novemu oltarju. Prošt Jernej Arko (1852.—1868.) je že v avgustu obvestil vso dekanijsko duhovščino in vernike, da se bo slovesna konsekracija novega oltarja izvršila v septembru. Prošt je 9. septembra izdal novo okrožnico, v kateri je naznanil, da se bo to posvečenje izvršilo 22. i. m. Za konsekracijo je prošt naprosil ljubljanskega škofa Jerneja Vidmarja, ki naj bi 21. septembra prišel v Novo mesto. V mestu so se vršile velike priprave za to slovesnost. Prošt je izdelal poseben načrt za slovesnosti, ki naj bi se pričele s škofovim prihodom, kateremu bi do Mirne peči pohitela nasproti prošt sam in novomeški okrajni glavar.

Sredi največjih priprav in nestrpnega pričakovanja je pretresla Novomeščane prežalostna novica — prošt Arko je 14. septembra — točno 8 dni pred konsekracijo umrl. Za to priliko je bivši klarinetist novomeške godbe, Janez Rupnik vulgo Može iz Bučne vasi, zložil pesem, ki je bila doslej v nepopolni obliki (le 6 kitic) natisnjena v drugem letniku »Križa« str. 51. Naj sledi tu v celoti:

P e s e m od gosp. Prošta umerl v letu 1868.

Prišla je žalostna pošta,
Iz mesta Rudolfovega;
Zgubili smo gnadljivga prošta,
Učenika božjiga;
Usakem' serce se prestraši,
In solzne ima oči;
Ko se mili zvon oglasi,
Zadnjo uro jim zvoni —

Imeli so serčne želje,
Nov altar še posvečovat;
Njih je b'lo veliko vesele,
Gor sv. mašo brat'.
Al', oh žalost res velika,
Glih na ta častljiv dan;
Ko vzdignejo svetnika,
Prošt ležijo za smert bolan.

Vsaki milo jih pogreša,
In se žalostno glasi;
Oh gnadljiv gosp. Prošt, kje so,
Da jih k tej procesji ni.
Al glih ob temu času,
Pride pošta od Boga;
Božja štima se oglasi,
In jih kliče iz sveta.

Bli so mašnik že častiti,
Eden in pedeset let;
Za prošta gosp. imenitni,
Bli so v mestu šestnajst let;
Lepe andohti so držali,
Kakoršnih ni blo popred';
Nov altar so nam pripravljali,
Malo lepših je na svet.

Pridge zlate so držali,
Vsak jih je poslušal rad';
Dosti revnim pomagali,
Vsak' mu so b'li ljubi brat.
Na prižnici ali v spovednici,
B'li so pravi dušni pastir;
Vižali nas k božji resnici,
Bog jim daj ta večni mir.

Starost lepo so doživeli,
Let pet in sedemdeset;
Modrost veliko so imeli,
Malo tacih je na svet.
B'li so prvi izmed duhovnov,
Mestu kinč drago blago;
Tac'ga nobeden ne pomni,
In dočakal ga ne bo.

Ta štirinajsti dan septembra,
Bije eno čes poldan;
Smert jih je na pare vergla,
To so še naročili nam:
Kar ste slišali deržite,
Dokler ste na svetu zdaj;
Tudi name ne pozabite,
V vaših molitvah kdaj. —

Spremljeni od več svojih bratov,
So na britof žegnani;
Od gospodov od soldatov,
In velikih trum ljudi.
Vsak se joka oči briše,
Kdor jih vidi zadnjikrat;
Vidi pripravljeno že hišo
In tudi grob odperti stat.

Kaj je zdaj nam strit' ovčice,
Zakopan je naš pastir;
Sklenimo skup' ročice,
In naj reče vsaktir.
Ker so tukaj nas vodili,
Celih svojih šestnajst let;
Da bi se tudi skup' veselili,
Enkrat tam na unem svet.

Kadar bomo zopet vstali,
Enkrat gor' na sodnji dan;
Svoje ovčice nas odbrali,
Da bodo na desno stran.
Takrat bo njih čast velika,
In bodo polonani,
Ko se bo slišal glas sodnika:
Pridite k meni izvoljeni.

Kar je blo meni izročeni,
Jim nazaj odrajtam zdaj;
Mislim da ni nič zgubljenih,
Peljem jih v sveti raj.
Glej to so moje ovčice,
Poslušale so moj glas;
Zato Jezus vzemi dušice
K sebi v nebo na večni čas.
Amen.

Pravopis se točno drži izvirnika.

KOLINSKA CIKORIJA

**izvrsten pridatek
kavi**

**TISKARNA
BAKROTISK
KAMNOTISK
OFSET-TISK
KNJIGOTISK
KLIŠARNA
ČASOPISJE
DNEVNIKI
ILUSTRACIJE**

Kadar potrebujete

tiskovine, knjige, brošure, prospekte, etikete, diplome, razglednice, plakate, letake, posetnice, koledarje, tiskovine za urade, trgovino in obrt ter ostale tiskovine, bodisi v eno- ali večbarvnem tisku, tedaj se izvolite obrniti na

JUGOSLOVANSKO TISKARNO

**LJUBLJANA
KOPITARJEVA
ULICA ŠTEV. 6**

The Rex Co.

*Ljubljana
Gradišče št. 10*

NAUMANN **ideal**

NAUMANN **Erika**

*Telefon
22-68*

J. TRG. DRUŽBA

T. KORN

LJUBLJANA

Centralne kurjave. Prezračevalne in klimatizijske naprave. Vodovodne instalacije. / Sanitarne opreme. Kleparstvo. Krovstvo. Strelovodi. Kritja s strešno lepenko, opeko, skriljem in lesnim cementom

NASLOV ZA BRZOJAVKE: KORN - TELEFON INTER. 20-14 - USTANOVljENO 1852.

ZA ČASU PRIMERNO IZGRADNJO MEST — CESTNA DELA, KANALIZACIJE, PROTILETALSKA ZAKLONIŠČA

samo najpopolnejši gradbeni material:

PORTLAND CEMENT

VISOKE ODPORNOSTI

»CEMENT« A. D. BEOGRAD
Ekspoziture: Ljubljana-Zagreb-Split

STROJNO
PODJETJE

R. WILLMANN

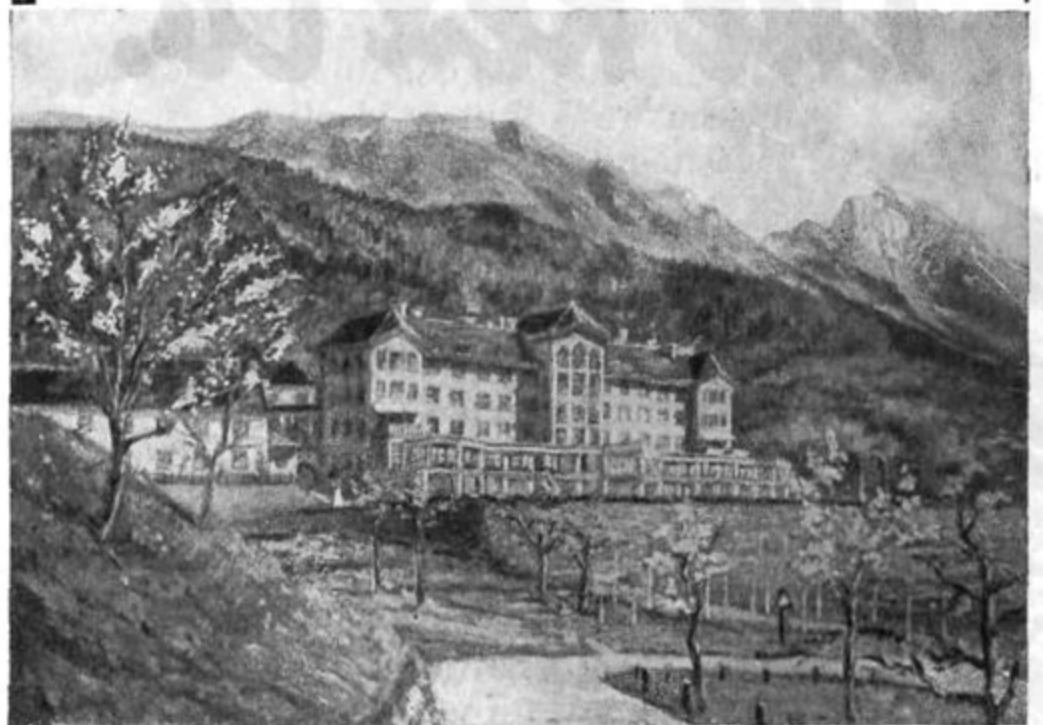
LJUBLJANA
SLOMŠKOVA
ULICA ŠT. 3

Beneški jarmeniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše konstrukcije, brusilni stroji. Železni deli k pogonu mlinskih kamnov, zatvornice. / Transmisijski deli, kakor: osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. Rebraste cevi iz kovanega železa z ugodnim grelnim učinkom. / Elektrotovorna in jamska dvigala, vitli in dvigalne ter transportne naprave. Projektiranje in oprema žag in mlinov ter drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. Ponudbe brezplačno, a na željo strokovnjaški obisk.

TELEFON 20-55

ZDRAVILIŠČE GOLNIK

ZA BOLNE NA PLJUČIH

sprejema odrasle bolnike (moške in ženske) s tuberkulozo pljuč in grla v še ozdravljivem stanju

3 o s k r b n i r a z r e d i

Vsi moderni diagnostični pripomočki na razpolago! Higienično-dietetično zdravljenje, tuberkulin, avroterapija, pneumothorax artificialis, phrenicoexairesis, thoracoplastica, Jakobäusova operacija

VSE INFORMACIJE DAJE UPRAVA ZDRAVILIŠČA GOLNIK
Pošta — Telefon — Brzjav: GOLNIK

Železniška postaja za brzovlake Kranj, za osebne vlake Križe-Golnik na progi Kranj-Tržič. — Avto pri vseh vlakih

NOVO BOK PIVO

in

LEŽAK PIVO

IZ PIVOVARNE »UNION« V LJUBLJANI

Osrednja palača Vzajemne zavarovalnice

Nad 100.000.000 din
jamstvenih sredstev.
Največje ljudsko zava-
rovanje v Jugoslaviji
KARITAS-zavarovanje za
posmrtnino, za doto in
za starostno preskrbo

je eno najlepših novejših poslopij v Ljubljani

Vsi zavarovanci
prejemajo mesečnik
»NAŠA MOČ«, ki iz-
haja v 115.000 izvodih.
Podružnice v
Zagrebu, Splitu, Beogra-
du, Mariboru in Celju

NAJVEČJI SLOVENSKI

POŽAR
ŽIVLENJE
V L O M
STEKLO

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

ZAVAROVALNI ZAVOD JE

ZVONOVI
JAMSTVO
AVTOMOBILI
KOLESA
NEZGODE

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

NAJVEČJI SLOVENSKI
PUPILARNO VARNI ZAVOD

*Vloge obrestuje
po 4% do 5%*

★

*Dovoljuje posojila na
menice in vknjižbe*

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

KRONIKA SLOVENSКИH MEST

ŠTEVILKA 2 • LETNIK VII • V LJUBLJANI, JUNIJA 1940.

Za obnovo
Univerzitetne biblioteke
v Ljubljani

podaril Mestna občina Lj.

dne 21./VI. 1944.

PROCESIJE V STARI IN NOVI LJUBLJANI

A. POTOČNIK

Papež Klemen XIV. je ukinil leta 1771. precej praznikov in določil, da smejo biti procesije le v križevem ali prošnjem tednu, o Telovem in ob času stiske, če jih odredi škofijski ordinariat. Dvorni dekret z dne 21. julija 1785. pa je vse procesije, razen pravkar omenjenih, sploh prepovedal.

S tem se je spored procesij v Ljubljani skrčil na najmanjši del, a se je od takrat do danes zopet znatno pomnožil.

Redne procesije v letu 1940., katerih pregled naj omogoči primerjanje sodobnega sporeda procesij s prednjima zgodovinskima, so te-le:

Velikonočne procesije so na veliko soboto popoldne in zvečer ali pa na velikonočno nedeljo zjutraj. V soboto so nastopne: popoldne v uršulinski cerkvi presv. Trojice, v cerkvi sv. Nikolaja ali v stolnici, v trnovski cerkvi sv. Ivana Krstnika, pri Sv. Petru, v frančiškanski cerkvi Marijinega oznanjenja in pri Sv. Jakobu, zvečer ob osmih pa pri Sv. Jožefu ali očetih jezuitih, v cerkvi prebl. Marije Device pomočnice kristjanov ali v Križankah in v moščanski cerkvi sv. Družine. Na velikonočno nedeljo zjutraj so procesije v cerkvi presv. Srca Jezusovega ali pri očetih lazaristih, pri Sv. Antonu Padovanskemu na Viču in v salezijanski cerkvi prebl. Marije Device pomočnice kristjanov na Rakovniku, v frančiškanski cerkvi sv. Frančiška Serafinskega v Šiški, v cerkvi sv. Cirila in Metoda pri Sv. Krištofu in v salezijanski cerkvi sv. Terezike Deteta Jezusa na Kodeljevem.

Potresna procesija. Po strašnem potresu, ki je o veliki noči 1895. leta razmajal Ljubljano v njenih temeljih, so se zaobljubili ljubljanski verniki skupno s knezoškofom dr. Jakobom Missio, da bodo prirejali sleherno leto na veliko nedeljo popoldne slovesno procesijo z Najsvetejšim, da bi obvaroval Bog mesto in njegovo prebivalstvo v bodoče podobne nesreče. Pro-

cesija gre dandanes iz stolnice v cerkev sv. Jožefa na Zrinjskega cesti. Sprva, prav za prav dokler še ni bila zgradena ta cerkev, pa je prihajalo verno ljudstvo iz vsega mesta in njegove okolice v procesijah k Sv. Petru. Kadar je bilo ali je še zdaj na rečeno nedeljo skrajno slabo vreme, se opravijo vse pobožnosti v cerkvi, kjer je izpostavljeno sv. Rešnje Telo.

Iz vseh devetih ljubljanskih župnijskih cerkev odhajajo procesije *na sv. Marka dan* in o križevem.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa so procesije v stolnici, pri Sv. Petru, v Trnovem, pri Sv. Krištofu, v Šiški in na Viču. V nedeljo po tem prazniku izidejo procesije iz cerkev Marijinega oznanjenja, sv. Jakoba in sv. Družine.

Razen navedenih procesij sta med letom še dve, in sicer: prva *tretjo nedeljo po veliki noči* odnosno v *nedeljo po varstvu sv. Jožefa* z Najsvetejšim v jezuitski cerkvi, druga pa *v nedeljo po godu prebl. Marije Device pomočnice kristjanov* v rakovniški cerkvi, pri kateri nosijo lepo okrašen Marijin kip, ki je sicer na velikem cerkvenem oltarju.

Izbrani tu sledeči primeri naj vzbude nekoliko predstav o izrednem sijaju, s katerim je prirejela procesije baročna doba!

Višek sijaja je dosegala vsekakor in nedvomno daleč znana *procesija na veliki petek*, ki so jo uvedli leta 1617. z nenavadno spretnostjo očetje kapucini. Procesija je izšla pozno v mraku iz njihove cerkve, stoječe v sedanji Zvezdi. Ob bajni razsvetljavi, prirejani z baklami in svečami, so med sprevodom uprizarjali razne dogodke iz Odrešenikovega trpljenja kakor tudi iz sv. pisma stare in nove zaveze. Velikanske množice ljudstva iz mesta in z dežele so se z odlično gospodo vred udeleževale teh obhodov. Ta procesija je tako zelo slovela, da se je govorilo o njej, da je ni lepše, pobožnejše in daljše v nobeni drugi deželi. Dne 24. marca omenjenega leta je krenila procesija prvič iz kapucinske cerkve po ljubljanskih cestah, ulicah in trgih.

Oče Romuald, škofijski kapucin, je sestavil spored sprevoda in zložil potrebne pesmi. Pri procesiji se je

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA 30 (v lastnem poslopiju)

Podružnica: Beograd, Uzun Mirkova 10

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depots itd.

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84 Naslov za brzojavke; Kredit Ljubljana

MRAK STANE

SOBNI DEKORACIJSKI
SLIKAR IN PLESKAR

LJUBLJANA
PRED ŠKOFIJO 19

TELEFON 3405

videlo štirinajst podob, uprizorjenih deloma na odrih, deloma na vozovih.

Prva podoba je prikazovala raj in greh prvih staršev. Na odru so bili prvi starši s svojimi otroki, angel z mečem v družbi soangelov in hudič. Njim so sledile razne obrtniške bratovščine z banderi. Angeli so nosili: prvi kelih, drugi mošnjo z denarjem, ostali pa šibo, vrv, kelih, plašč, ključ, gobo, krono, lestvico in petelina.

V drugi podobi je jezdila na belem konju z lavorjevimi vencem na glavi in oborožena s puščico zmagonosna smrt. Za njo se je pomikala duhovna smrtna konjenica, v kateri so bili papež z dvema kardinaloma in škof, ki sta ga spremljala kanonika v višnjevi obleki, potem so šli papežev poslanec, rdeče oblečen

kanonik, župnik in dva kaplana. Vsi navedeni so predstavljali duhovno smrt. Med svetno smrtno konjenico je jahala kot prva smrt z zastavo, za njo pa so se vrstili cesar in dva plemiča, kralj in zopet dva plemiča, nadalje nadvojvoda in dva volilna kneza, grof, baron in deželni plemič, plemenitniki, župan, kmet in berač. Papež, cesar in kralj so jahali posamič, drugi pa po trije in trije skupaj. Zaključek je tvorila smrtna pehota velike in male smrti.

Med drugo in tretjo podobo so leta 1734. vtaknili pekel, v katerem so bili Lucifer s hudičevimi konjenicami, starček hudič, hudič z zastavo in hudič z drevesom. Štirje hudiči so vlekli na verigi pogubljeno dušo. Za njimi je jezdil Kristus na oslu, potem pa sta šla belo oblečena dečka z oljkovimi vejicami v rokah in pojoča hosiano nemško in slovensko. Šest velikih apostolov, rdeče napravljenih, je zaključilo podobo.

Četrto podobo — zadnjo večerjo — sta vozila konja. Na vozu se je pogovarjal Kristus z dvanajstimi apostoli o dogodkih med zadnjo večerjo.

Peta podoba je prikazovala na konju polkovnika, za katerim sta jezdila na oslicah narednika s helebardama. Za temi jezdecami so šli dva bobnarja s piskačem v sredi, dvanajst mož suličarjev in oddelek grenadirske ali pa dragonske konjenice. Nato je jahal Samson, a za njim je šlo zopet dvanajst suličarjev in oddelek konjenice.

Šesta podoba je predstavljala krvavi pot. Šestnajst mož je neslo Oljsko goro. Kristus v beli obleki in obdan od petih angelov je potil krvavi pot. Ta skupina je bila na odru, za katerim se je godilo tole: Hudiči so vodili na vrveh Judeža Iškarjota. Njemu so sledili peš bobnar in četa dečkov s poleni v rokah, na konjih pa štirje farizeji z rdečimi čepicami. Za njimi so vlekli štirje židi Jezusa. Velika duhovna Ana in Kajfež s po dvema levitoma ob straneh sta jezdila. Pilata sta spremljala plemiča, katerih eden je nosil umivalo in ročko, drugi pa brisačo. Na koncu podobe je jezdil na konju Herod, ki sta mu drugovala plemiča.

Sedma podoba — bičanje. Podoba je prikazovala na odru tri žide, ki so bičali Jezusa, ki je bil v spremstvu dveh angelov. Oder je nosilo šestnajst mož, za katerimi so stopali spokorniki in spremljevalci trpečega Kristusa, vsi z velikimi križi na ramah.

Osma podoba je kazala kronanje. Na odru, ki ga je nosilo tudi šestnajst mož, so bili štirje angeli in trije židi, ki so kronali Jezusa s trnjem.

SUHE BARVE, OLJNATE BARVE, LAKE, EMAJL-LAKE, FIRNEŽE
ter vse pleskarske in slikarske
potrebščine kupite najugod-
neje pri domači tovarni

MEDIĆ-ZANKL

TOVARNE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV

družba z o. z.
LJUBLJANA

FRANC

SMOLE

železolivar-
na — uliva
po modelih
in skicah

TRATA 18
ŠT. VID
nad Ljubljano

VOJNI RIZIKO

v zvezi z življenjskim zavarovanjem sprejema pod zelo ugodnimi pogoji

SLAVIJA

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

V LJUBLJANI

v novem poslopiju
Gajeva ulica št. 2

TELEFONSKE ŠTEVILKE: 21-75, 21-76, 21-77

Deveta podoba je bila sestavljena iz obupanega Jeronima, ki mu je sledilo šestnajst črno oblečenih puščavnikov z rdečimi križi na ramah in množica spokornikov.

Deseta podoba: Ecce Homo! Dvajset mož je nosilo oder s sedmimi osebami, ki so bile: Pilat, farizej, po dva žida in angela. Prvi je prelomil palico in jo vrgel pred Kristusa, za katerim so stopali štirje farizeji s črnimi klobuki ter se je pomikal voz s križema, namenjenima obema razbojnikoma, ki sta bila skupaj zvezana. Nato so korakali Veronika, Kristus s križem na rami, ob straneh dva, trije židi. Za njimi so stopale žalostna Mati božja, Marija Magdalena, Marija Salome, Marija Kleofa in še neka druga Marija. Potem je jezdilo še pol turške konjenice, a kot zadnji je jahal Longin.

Enajsto podobo, predstavljajočo Odrešenika na križu, so peljali trije konji, in jih je vodilo šest mož. Pod križem sta bila Magdalena in poželenje (Cupido), zadaj pa štiri osebe, predstavljajoče takrat znane dele sveta: Evropo, Azijo, Afriko in Ameriko.

Dvanajsta podoba je kazala Mater božjo sedem žalosti. Oder, na katerem so bili Marija z dvema angeloma, poželenje in Janez Evangelist, so nosili. Za odrom je stopala skupina križenosecev in spokornikov in plemiča, noseča na blazinah žezlo in krono. Nato je šel David s harfo, za katerim je nesel plemič škrlatast plašč.

V trinajsti podobi je bila skrinja zaveze, ki so jo nosili štirje leviti. Ob straneh sta šla levita, da sta kadila sveto breme.

Štirinajsto podobo — Kristusov grob — je nosilo štirinajst mož, odetih v rdeče redovniške halje. Ob straneh je korakalo šest starešin v črnih plaščih in s plamenicami v rokah. Sprevod so zaključili godci in duhovščina.

V sprevodu je bilo videti dosti vernikov, obloženih s težkimi križi, ki so se javno pokorili. Ker so se pa jele dogajati spričo poznega — nočnega časa različne nespodobnosti, je izgubila procesija sčasoma verski pomen in značaj. Zato so jezuiti svojim gojencem dijakom strogo zabranjevali vsako sodelovanje pri tej procesiji, zlasti v vlogah židov, vragov ali vitezov na konjih, ker so imeli obhod bolj za veseljačenje pustnih norcev kakor za pobožno procesijo. A tudi vlada je posegla vmes ter prepovedala dne 22. oktobra 1773.

nadaljnje prireditve pasijonske procesije. Ne glede na željo mestnega magistrata in kapucinov je tudi tedanji ljubljanski knezoškof Karel Herberstein soglašal z vladnim ukazom ter zaradi tega odredil, naj odide procesija na veliki petek iz stolnice takoj po večernicah, torej še podnevi, in naj nosijo pri njej samo Kristusovo telo, ležeče v odprti krsti. Toda cesar Jožef II. je dne 27. decembra 1782. prepovedal tudi ta sprevod ter hkrati še zelo skrčil število takratnih procesij. Škofom je bilo dano na izvoljo, da so lahko po svoji uvidevnosti odločali o procesijah. Dvorni dekret z dne 3. januarja 1783. pa je ukazal, naj se denar, namenjen za procesije, porablja za gradbe in popravo šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj, šolnino in preskrbovanje učnih knjig ubožnim šolarjem.

TELEFON 25-68

in 25-69

MARIBORSKA TISKARNA D.D.

V MARIBORU, KOPALIŠKA ULICA 6

Izdeluje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiskovine od najenostavnejše do najfinejše izdelave v eno- in večbarvnem tisku v običajnem knjigo-, offset-, kameno-, bakro- in anilinskem tisku, vsa knjigoveška in kartonažna dela, klišeje, reklama po lastnih osnutkih, foto-reprodukcijska dela, plakatiranje, založba dnevnikov, tednikov revij in knjig, »Pirofania« - poslovna reklama

TOČNA POSTREŽBA - SOLIDNE CENE

V nekdanji jezuitski cerkvi pri Sv. Jakobu se je zbirala na veliki četrtek *bičarska procesija*. Od cerkve dalje se je pomikala po Starem trgu do Pod tranče, potem pa čez čevljarski most na Novi trg. Po eni strani trga je šla gor, po drugem dol, a nato zopet preko istega mostu na Mestni trg do škofije, kjer se je obrnila ter krenila po Mestnem trgu in Starem trgu v izhodišče. Udeleženci, goli do pasu in noseči zastave, bakle in goreče sveče, so se bičali med procesijo do krvi. Glave so imeli zavite v platnene bele prte. Med sprevodom so prepevali psalme in spokorne pesmi.

S kapucinsko pasijonsko procesijo tekmuje po svojem sijaju *proslava kanonizacije sv. Ignacija Lojole in sv. Frančiška Ksaverija v Ljubljani leta 1622*.

Dne 12. marca 1622. je papež Gregor XV. uvrstil med svetnike Ignacija Lojolo in Frančiška Ksaverija. Knezoškof Tomaž Hren, obveščen o tem dogodku, je šel v slovesni procesiji iz stolnice v jezuitsko cerkev sv. Jakoba. Tam je daroval pontifikalno sveto mašo, a slavnostni govor o obeh svetnikih je imel generalni vikar Adam Sotner.

Jezuiti pa so se odločili, da bodo proslavili svojega zaščitnika dne 5. junija, t. j. tretjo nedeljo po binokostih. Pohleven dež je prejšnji večer zelo ohladil zrak in odstranil cestni prah. Kakor poroča spis »Historia annua Collegii Societatis Labacensis«, ki ga hrani arhiv Narodnega muzeja v Ljubljani, se je izvršila proslava takole:

Najprej so blagoslovili dva mašna plašča in dve zastavi, katerih eno so posvetili sv. Ignaciju, eno pa sv. Frančišku Ksaveriju. Nato se je razvila slovesna pro-

DRAGO HUDNIK

centralne kurjave in vodovodi

Ljubljana, Dvořakova ulica 10

cesija, ki je krenila iz šentjakobske cerkve po Starem trgu do Tranče, odšla čez gornji (zdaj Hradeckega) most na sedanji Breg, skozi Križevniško ulico in Gosposko ulico proti deželnemu dvorcu (kjer je zdaj vseučilišče) mimo kapucinov (današnji Kongresni trg) v sedanjo Wolfovo ulico, čez spodnji most (zdaj tromostovje) v sedanjo Stritarjevo ulico in mimo stolnice do frančiškanov, ki so imeli na današnjem Vodnikovem trgu samostan in cerkev. Od tod se je vrnila procesija po sedanjem Mestnem trgu in Starem trgu k Sv. Jakobu.

Povsod, koder se je procesija pomikala, so okrasili ljudje vse z zelenjem in cvetjem, tla pa nastlali s travo. Na oknih so bile preproge, podobe in kipi. Mestna garda je oddajala salve, vojni topovi pa so s strelji slovesnost še bolj povzdigovali. Mestni magistrat ob tej priliki ni skoparil, zakaj napraviti je dal pet slavalokov, ki so stali: prvi na trgu pri Sv. Jakobu, drugi pri lekarnarju Cirijanju (danes Stari trg št. 7), tretji, ki je prekašal po umetnosti vse druge, ob kraju današnjega Hradeckega mostu, četrti pred vrati deželnega glavarja, peti, najvišji in najširši, pa pred rotovžem. Slavaloke so krasile podobe angelov, ki so držali napise v več jezikih, proslavljajoče procesijo.

Jezuiti so postavili na več krajih, kjer je šla procesija, pred meščanskimi in plemenitaškimi hišami dvanajst odrov, da so se na njih predstavljali živi prizori iz življenja obeh svetnikov. Meščani in plemiči so jim posodili za ta namen najlepše obleke in dragocenosti.

Prvi prizor je bil pri hiši plemiča Jurija Kaisela nasproti magistratu (danes Mestni trg št. 24). Ob oltarju Matere božje je visela bojna oprema, spredaj pa je stal sv. Ignacij, napravljen v špansko obleko in zamaknjen v gorečo molitev. Nad odrom je bil napis: »Hactenus mundo, in posterum Deo« (doslej svetu, posihmal Bogu).

Pred sedanjo hišo na Mestnem trgu št. 23, katere lastnik je bil takrat Frančišek Pellizerol, je bil drugi prizor: Sv. Ignacij izroča klečečima beračema svojo dragoceno obleko ter prevzema od njih razcapane cunje. Videti sta bila tudi dva angela: eden je udarjal na pavko z napisom: »Vocatio Dei« (Poklic božji), eden pa pozival vojake pod zastavo Križanega Kristusa z dvema napisoma. Prvi napis je vabil z besedami: »Audite populi . . . ! Si quis vult post me venire,

Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.

Lekarna »Pri angelu«

DR. G. PICCOLI

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA ŠT. 6

nasproti nebotičnika

Naročila točno po povzetju TELEFON ŠT. 2835

abueget semetipsum, et tollat cruceam suam quotidie, et sequatur me!» (Poslušajte, ljudje...! Kdor hoče priti za menoj, naj zatajuje samega sebe, jemlje vsak dan svoj križ nase in hodi za menoj!) Drugi napis se je glasil: »Dispersit, dedit pauperibus.« (Razdelil je in dal ubogim.)

Na sedanjem Mestnem trgu pri nekdanji Naumanovi hiši je bil tretji prizor. Na visokem podstavku sta bila Mati božja in sv. Ignacij kot romar s palico, širokim klobukom in rožnim vencem v roki. Svetnik je stal med angeloma, ki sta trosila nanj cvetice. Napis na sliki je pojasnjeval: »Sv. Ignaciju se prikaže večkrat Mati božja.«

Današnja hiša na Mestnem trgu št. 19 (sedanja lastnika dr. Viktor in Franc Schiffrer) je bila tedaj last Janeza Krstnika Bernardina. Pred njo je bil četrti prizor, ki je kazal uboštvo. Ženska z majhnim dečkom je nosila jarem, a z nogo teptala zlate posode in denar. Poleg nje je bila devica, ki je predstavljala sveto čistost. Zato je držala v rokah bele lilije in druge cvetlice. Sv. Ignacij, oblečen po jezuitsko, je klečal; ob njem je ležal biret. Ta prizor je spominjal na izrek v sv. pismu, ki veleva: »Vende, quae habes, et veni, sequere me!» (Prodaj, kar imaš, pojdi in hodi z menoj!)

Pri Viskojevi hiši (zdaj Mestni trg št. 18 — last Karla Sossa) je bil peti prizor. Na vzvišenem prostoru je sedela Vera s knjigo postav v desnici in križem v levici. Desno ob njej je stal sv. Frančišek Asiški, ki je prejemal rane Križanega Zveličarja. Sv. Dominik je držal v desnici knjigo, v levici pa je imel lilijo. Ob nogah mu je ležala zemeljska obla z gorečo baklo.

Naročite »SLOVENCA«

**Zakaj? Ker
je najboljši
slovenski
dnevnik
in ker ste
zavarovani
za 10.000-
din za pri-
mer smrtno
nezgode ★**

Oglašujte v »Slovenca«!

Zakaj? Ker je največji in najbolj razširjen sloven. dnevnik ter imajo zato oglaš v njem najzanesljivejši uspeh

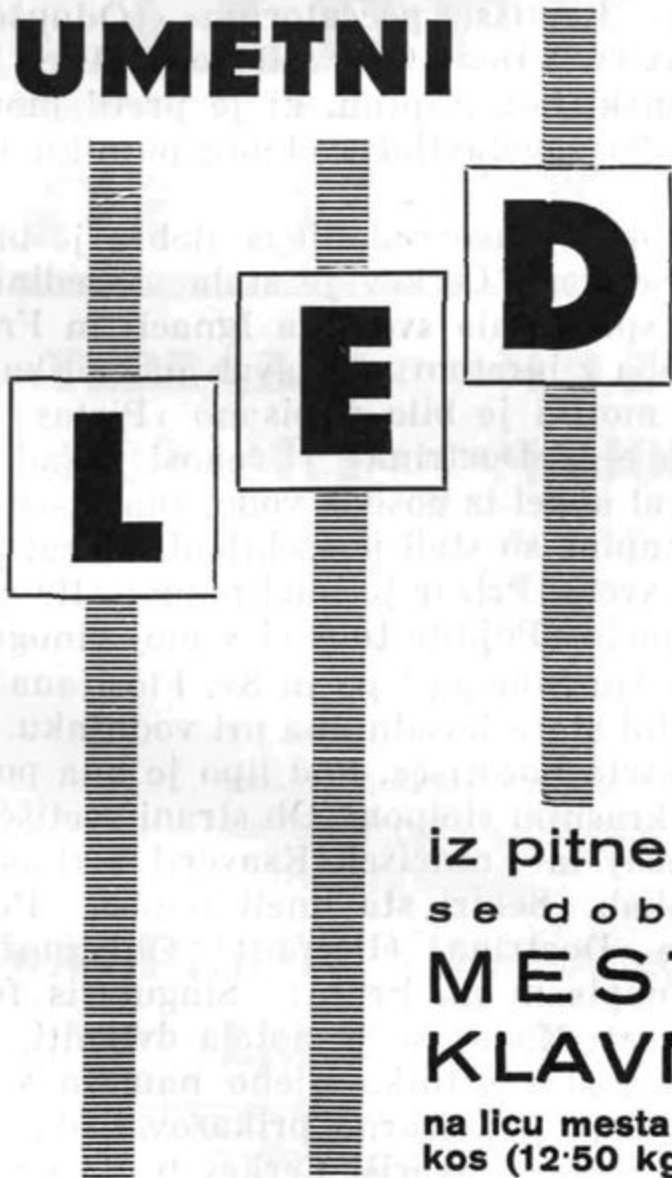
Naš najcenejši popoldnevnik

»SLOVENSKI DOM«

(na mesec stane le 12 din) je dober informativni dnevnik, ki ga priporočamo vsakomur, zlasti vsem fisim, ki ne zmorejo naročnine za »Slovenca«

Časopise naročate lahko pri vseh naših podružnicah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, Kranju, Novem mestu in na Jesenicah in pa pri glavni upravi v Ljubljani, JUGOSLOVANSKA TISKARNA

UMETNI

iz pitne vode
se dobiva v
**MESTNI
KLAVNICI**
na licu mesta po 3 din
kos (12·50 kg)

Poleg so stali še ustanovitelji drugih redov: svetniki Brunon, Bernard in Benedikt z označbami svojih redov in oblečeni kot redovniki. Na levi strani je stal sv. Ignacij v redovniški obleki, držeč v roki knjigo redovnih pravil z Jezusovim imenom. Napis je pojasnjeval: »Et ipse fundavit eam Altissimus.« (In Najvišji sam jo je ustanovil.)

Staro poslopje nekdanjega hotela pri Maliču, za katerim je zrastle nova stavba trgovske palače tvrdke Bata, ki je dograjena. Staro poslopje prično v kratkem podirati.

GRADBENO PODJETJE

ING. JOS. DEDEK

POOBlašČeni GRADBENI INŽENJER

Specialno podjetje za projektiranje in izvrševanje
vodnih naprav in industrijskih zgradb

LJUBLJANA, Žibertova ulica 7/1.

Ček. račun pošt. hran. št. 16.277 / Telefon št. 22-37

Projektira in izvršuje:

Moderne vile, hiše in industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vodosilne naprave, vodovode, globoke sondaže, rove, jezove, hidrocentrale, pnevmatične fundacije, železobetonske tlačne cevi za visoke pritiske, ceste, mostove, moderne betonske ceste

Kamnolomi porfirja, granita in raznega stavbnega kamna

Šesti prizor je bil na sedanjem Mestnem trgu pred hišo št. 22, ki je zdaj njen lastnik I. Kump ter je bila tedaj v njej Hillerjeva knjigarna. Prizor je predstavljal sv. Ignacija v domači obleki in z biretom na glavi. Z eno roko je listal po knjigi duhovnih vaj, z eno pa držal rožni venec. Pred njim je stal s štirimi tovariši vred sv. Frančišek Ksaverij v okusni francoski noši. Angel jih je priporočal sv. Ignaciju za sprejem v jezuitski red. Za ta prizor je veljal napis: »Omnis homo simili sui sociabitur.« (Vsak človek se bo družil s sebi podobnim.)

Na Starem trgu št. 1 ali pred današnjo Olupovo hišo, kjer je bila ob tistem času Gajancelova delavnica, je stalo sedmo pozorišče. Na odru so bile štiri zveri, bljuvajoče iz gobcev puščice, ki so označevale laž, obrekovanje, sramotilne spise in sovraštvo. Puščice so kovali štirje kovači, ki jim je vrag meh gonil. A nasproti njim je nosil Kristus križ in govoril: »Ego vobis propitius ero« (Jaz vam bom milostljiv). Napis nad prizorom se je glasil: »Patientia vobis necessaria est.« (Potrpežljivosti vam je treba.)

Osmi prizor je bil pri tedanji Pittorferjevi hiši, katere lastnik je zdaj Miroslav Urbas (Stari trg št. 15). Predstavljal je opremljeno ladjo, namenjeno v Indijo in imenovano »Sv. Duh«. Na njenem krovu je stal sv. Frančišek Ksaverij z evangelijem in popotno palico v rokah. Spremljale so ga štiri glavne kreposti. Na krmilu je stala ljubezen z gorečim srcem, ki je pripravila svetnika do tega, da je šel oznanjati v Indijo Jezusov nauk. Veslali so štiri angeli. Napis nad odrom se je glasil: »Ite angeli veloces ad gentem divulsam et dilaceratam ad populum terribilem; post

quem non est alius.« (Idite hitro angeli k razpršenemu in raztrganemu narodu, za katerim ni drugega.) Na ladjinem krnu je tolkel mož na pavki, na katerih sta bila napisa: »Remissio peccatorum«. (Odpuščenje grehov) in »Pax cum Deo« (Mir z Bogom). Pred ladjo je plaval poganski bog Neptun, ki je pretil morju s trizobom ter tako zagotavljal svetemu potniku varno potovanje.

Pri vhodu v ozko ulico sedanjega Rebra je bil deveti oder. Poosebljena Cerkev je stala v sredini. Ob straneh sta jo spremljala svetnika Ignacij in Frančišek Ksaverij, oba z biretom na glavah in motikama v rokah. Na eni motiki je bilo napisano »Pietas« (Pobožnost), a na eni »Doctrina« (Učenost). Nad svetnikoma je izlival angel iz posode vodo, znak božje milosti. Okrog skupine so stali poosebljeni, takrat znani šele štirje deli sveta. Prizor je imel napis: »Ite et vos in vineam meam!« (Pojdite tudi vi v moj vinograd!)

Nekako ob ustju Starega trga in Sv. Florijana ulice je rasla svoje dni stara košata lipa pri vodnjaku. Tam so napravili deseto pozorišče. Pod lipo je bila postavljena cerkev s krasnim stolpom. Ob strani svetišča sta bila sveta Ignacij in Frančišek Ksaverij z rimskima sekirama v rokah. Sekiri sta imeli napisa »Pietas« (Pobožnost) in »Doctrina« (Učenost). Ob vznožju je ležala zver z napisom na hrbtu: »Singularis feras« (Nenavadna zver). Kadar se je hotela dvigniti, da bi razrušila cerkev, sta svetnika njeno namero s sekirama odbila. Prizor je nazorno prikazoval, da sta ta dva svetnika skupno s tovariši Cerkev božjo s pobožnostjo in učenostjo ohranila in zmeraj branila. Prizor je bil zaznamovan kot »Obramba Cerkve«.

Najbolj okrašeno je bilo enajsto pozorišče ne daleč od jezuitskega pokopališča, ki je bilo tisti čas pri cerkvi sv. Jakoba. Prizor je imel napis: »Apostolus Indiarum« (Apostol Indije). Na vzvišenem mestu je stal sv. Frančišek Ksaverij. V levici je držal srebrno posodo z blagoslovljeno vodo, v desnici pa kropilo, spleteno iz zelenike. Dva indijska tamburaša, okusno ozaljšana s pavjim perjem, sta stala zraven njega. Okoli njih je bilo zbranih dvanajst zamorčkov z loki na ramenih in zlatimi čašami v rokah. Malčki, okrašeni s perjem, so plesali krog svetnika, s čimer so kani ponazoriti notranja čustva in radost, ker jih je sv. Frančišek krstil in jim oznanjal sveti evangelij. Zamorčki so po zgledu litanij peli: »Sv. Ksaverij, prosi za nas!«

Zadnji — dvanajsti oder je bil pri vhodu na pokopališče, tako da je zapiral cesto, ki je držala s Starega trga. Tam sta stala sv. Ignacij, opravljen kot duhovnik, in sv. Frančišek v koretu z lilijo in s prekrižanimi rokami na prsih. Poleg njih so bili ustanovitelji drugih redov. Mladenci, postavljeni v krogu, so brenkali na harfe, ko se je pomikal spreved mimo. Prizor je bil označen z besedami: »Inventi sunt in numero sanctorum« (Našli so jih v številu svetnikov).

Tako smo opisali znamenite prizore v zvezi s procesijo, prirejeno v Ljubljani spričo kanonizacije sv. Ignacija Lojole in sv. Frančiška Ksaverija.

A zdaj si oglejmo še procesijo samo!

V procesiji so šli najprej ljubljanski cehi z zastavami, za njimi pa so korakali jezuitski dijaki. Njim

BRILJANTE

LJUBLJANA
Tyrševa cesta 2
(Hotel Slon)
TELEFON ŠTEV. 31-49

in vse drage kamne, žlahtni nakit v platini, zlatu in srebru

Najugodnejši nakup in prodaja!

Velika zaloga **ur** vseh vrst, **jedilni pribor** v pravem in alpaka srebru, kromu, alpaka itd., razne **namizne servise, tase** za serviranje, **kovinske umetnine** in druga primerna darila za krst, poroko, birmo, god, rojstni dan itd.

so sledili kapucini in frančiškani, učitelji z jezuitske šole v koretih, nadalje kleriki in duhovščina iz jezuitskega semenišča. Za patroma, ki sta nosila blagoslovljeni zastavi sv. Ignacija Lojole in sv. Frančiška Ksaverija, so šli ostali jezuiti v koretih s štolami, naposled pa kanoniki in ljubljanski knezoškof Tomaž Hren. Seveda pa ni manjkalo še drugih redovnikov, kakor pavlincev, karmeličanov in usmiljenih bratov, ki so bili naključno v Ljubljani ali jih je vest o procesiji privabila v mesto iz drugih dežel, na primer iz Italije, s Hrvatskega in od drugod. Procesije so se udeležili tudi posvetni dostojanstveniki, med njimi deželni glavar in vicedom, katoliško domače in tuje plemstvo, mestni občinski svet in neštivilna množica ljudstva.

»ALPEKO«

PLOŠČE

»TERRAZZO« »MOZAIK«

»KERAMIT« »MAJOLIKA«

izdelane pod visokim pritiskom v raznih barvah, skrajno higiene, moderne kombinacije, primerne za tlakovanja ter notranjo in zunanjo oblogo cerkev, bolnic, mlekarn, mesnic, stopnišč, vež, kuhinj itd. kot nadomestilo za keramične in klinker plošče ter vse druge proizvode iz umetnega kamna in marmorja izdeluje:

»ALPEKO« tovarna umetnega kamna
Ljubljana, Tyrševa 48

Pazite na našo ivorniško znamko: **A. P.**

Kadar potrebujete

tiskovine, knjige, brošure, prospekte, etikete, diplome, razglednice, plakate, letake, posetnice, koledarje, tiskovine za urade, trgovino in obrt ter ostale tiskovine, bodisi v eno- ali večbarvnem tisku, tedaj se izvolite obrniti na

TISKARNA
BAKROTISK
KAMNOTISK
OFSET-TISK
KNJIGOTISK
KLIŠARNA
ČASOPISJE
DNEVNIKI
ILUSTRACIJE

JUGOSLOVANSKO TISKARNO

LJUBLJANA
KOPITARJEVA
ULICA ŠTEV. 6

Po končani procesiji je knezoškof slovenski pridigal ter tolmačil vernikom prizore, ki so jih občudovali med procesijo. Po knezoškofovi sveti maši, ki se je pričela šele ob enajstih, se je s kora oglasila zahvalna pesem, spremljana od trompet in pavk, vmes pa so se čuli topovski streli.

In še z drugim zmagoslavnim pohodom je bil v Ljubljani počaščen sv. Ignacij Lojola. Na Veliki Šmaren leta 1640. so pripeljali namreč čolnarji po Ljubljani svetnikov kip v nadnaravni velikosti, do Šenklavža, kjer so jih pričakovali pred pristaniščem duhovščina in verniki. Med zvonjenjem in zažiganjem umetnega ognja so sprejeli kip ter ga odnesli v slavnostnem sprevedu v šentjakobsko cerkev.

Inženirji in stavbeniki

»**JASNIT**«

diazo-amoniak papir

KOPIRNICA

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica 6

**STROJNO
PODJETJE**

R. WILLMANN

**LJUBLJANA
SLOMŠKOVA
ULICA ŠT. 3**

Beneški jarmeniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše konstrukcije, brusilni stroji. Železni deli k pogonu mlinskih kamnov, zatvornice. / Transmisijski deli, kakor: osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. Rebraste cevi iz kovanega železa z ugodnim grelnim učinkom. / Elektrotovorna in jamska dvigala, vitli in dvigalne ter transportne naprave. Projektiranje in oprema žag in mlinov ter drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. Ponudbe brezplačno a na željo strokovnjaški obisk.

TELEFON 20-55

Trgovcu in obetniku zadosten kredit!

**Tema dvema je danes kredit
potreben bolj kakor kdaj prej**

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novem. leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in tverdke, zlasti pa fiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

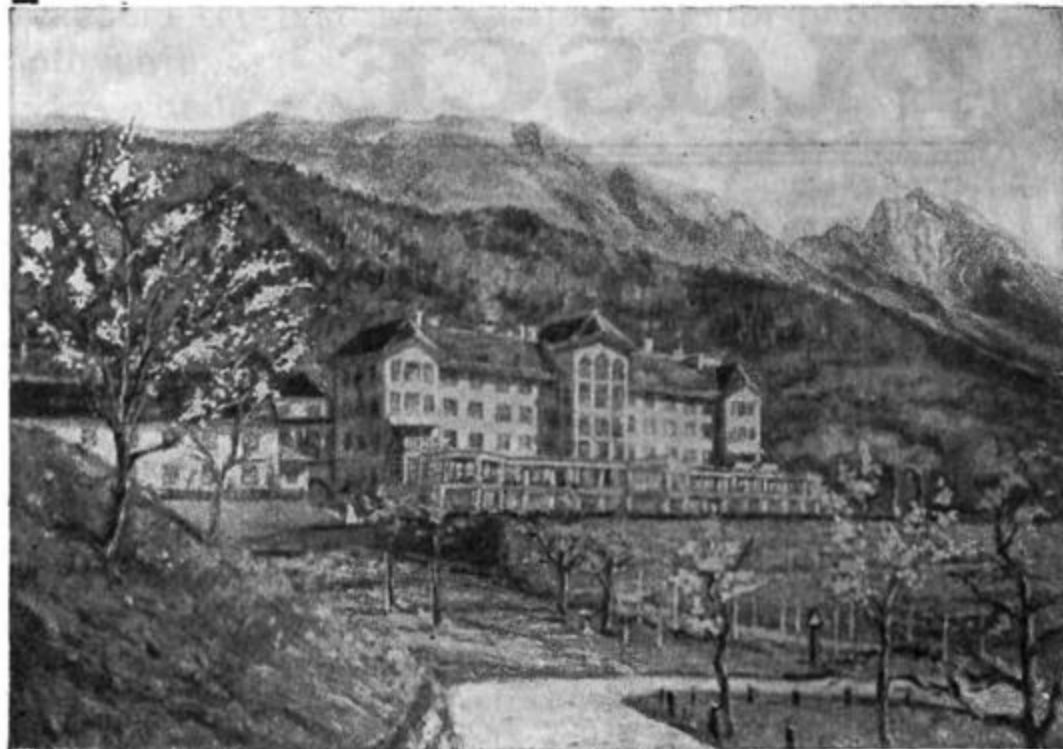
Varnosni zaklad je znašal dne 31. decembra 1939. din 1,492.788.78
Rezervni zaklad din 1,188.698.03

Kreditna društva

Mestne hranilnice ljubljanske

v Ljubljani

ZDRAVILIŠČE GOLNIK
Z A B O L N E N A P L J U Č I H

sprejema odrasle bolnike (moške in ženske) s tuberkulozo pljuč in grla v še ozdravljivem stanju

3 o s k r b n i r a z r e d i

Vsi moderni diagnostični pripomočki na razpolago!
Higienično-dietetično zdravljenje, tuberkulin, avroterapija, pneumothorax artificialis, phrenicoexairesis, thoracoplastica, Jakobáusova operacija

VSE INFORMACIJE DAJE UPRAVA ZDRAVILIŠČA GOLNIK
Pošta — Telefon — Brzovjav: GOLNIK

Železniška postaja za brzovlake Kranj, za osebne vlake Križe-Golnik na progi Kranj—Tržič. — Avto pri vseh vlakih

LEŽAK PIVO IN BOK

se najbolje priporoča

IZ PIVOVARNE »UNION« V LJUBLJANI

KNJIGARNA UCITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI S PODRUŽNICO V MARIBORU

se priporoča za nakup šolskih potrebščin in knjig

Inž. arh. JELENEC & inž. ŠLAJMER

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIČNA PISARNA
DRUŽBA Z O. Z.

MARIBOR, PRI PARKU 3
TELEFON 2212

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

PODRUŽNICA MARIBOR

CENTRALA V LJUBLJANI

najstarejši domači bančni zavod — se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle Sprejema vloge na hranilne knjižice in tek. račune. Kupuje in prodaja vrednostne papirje in valute

Telefon 2258 in 2146

Račun pri Pošt. hranilnici: Ljubljana 11.258, Zagreb štev. 39.013

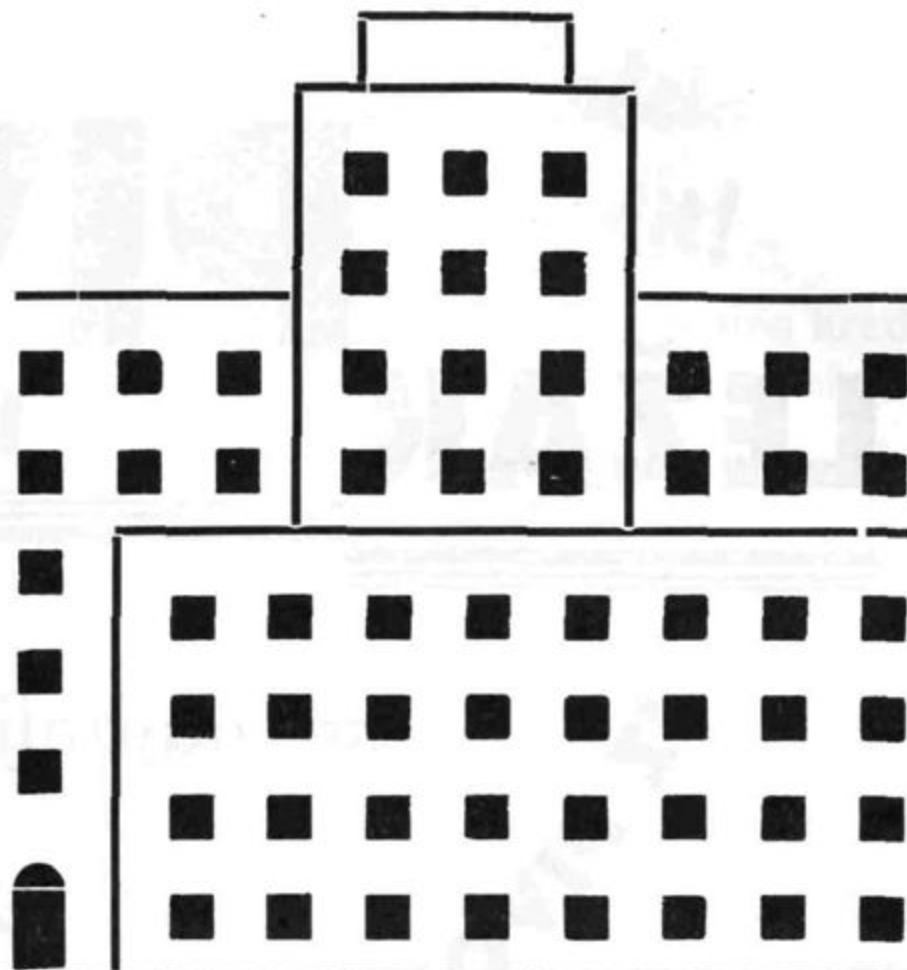
Eskontira trgovske menice, daje trgovsko-industrijske kredite pod ugodnimi pogoji. Preskrbuje inkaso menic, kuponov in izžrebanih in amortiziranih srečk. Devizne transakcije izvršuje najkulantneje

KAVKA KAREL

POOBLAŠČENI GRADITELJ IN TESARSKI MOJSTER

LJUBLJANA, ŽIBERTOVA ULICA 11

TELEFON ŠTEVILKA 20-50

Gradi vsa v graditeljsko in tesarsko stroko spadajoča dela po danih in lastnih načrtih solidno in poceni

Trboveljska premogokopna družba

Trboveljska premogokopna družba je za občni zbor, ki je bil v Ljubljani, izdala običajno poslovno poročilo, iz katerega posnemamo naslednje podrobnosti o poslovanju tega podjetja v lanskem letu:

V zvezi s trajnim naraščanjem železniškega prometa in večjo porabo premoga v industriji se je lani potrošnja trboveljskega premoga nadalje povečala. Družba je dobavila eno četrtno celokupne premogovne tonaže na jugoslovanskem trgu. Tudi za bodoče so izgledi ugodni in bo družba izvršila nadaljnje obsežne investicije, s katerimi se bo povečala produkcijska kapaciteta premogovnikov. V zvezi s tem načrtom jamskih del, ki je bil izdelan na podlagi večletnih preiskav družbenih premogovnih ležišč, je družba sklenila zgraditi v Rajhenburgu novo elektrarno in povečati centralo v Trbovljah. Tako bo družba z lastnimi sredstvi proizvajala vso potrebno električno energijo za pogon obratov in bo pri tem uporabljala premogovne odpadke, ki so za prodajo neuporabni, pri tem pa bo oddajala tok tudi drugim strankam.

Gibanje produkcije premoga, cementa in apna je bilo v zadnjih letih naslednje (premog v tonah, cement in apno v vagonih):

	premog	cement	apno
1929.	1,957.600	4368	2077
1933.	921.400	3953	536
1936.	977.400	5851	1444
1937.	1,166.000	6738	2063
1938.	6,423.600	7433	1965
1939.	1,501.100	8026	1486

Produkcija premoga, ki se je že v prejšnjem letu precej povečala, je lani ponovno, četudi v manjšem obsegu, narasla za 77.500 ton in je znašala v vsem letu 1,501.105 ton. Vzporedno se je povečala tudi oddaja premoga. Zaloge, ki so bile ob koncu leta prav neznatne, so bile v zimskih mesecih tekočega leta v celoti porabljene.

Čeprav je privatna gradbena delavnost zastala, se javna dela nadaljujejo v normalnem obsegu in je zaradi tega celotna potrošnja cementa v naši državi večja nego v prejšnjem letu. Ker so nove naprave cementarne v Trbovljah že v obratu, se je povečala kapaciteta tovarne. Lani je produkcija cementa narasla na 80.260 ton, to je za 5730 ton več nego v prejšnjem letu; produkcija apna pa je zaradi manjše gradbene delavnosti nazadovala od 19.651 na 14.860 ton.

Omeniti je še proizvodnjo električnega toka, ki se je lani glede na zopetno obratovanje turbo-agregata v Trbovljah povzpela na 43'15 milijona kilovatnih ur nasproti 8'2 milijona kilovatnih ur v prejšnjem letu. Od maja lanskega leta družbi ni treba več kupovati električnega toka in je od lanske proizvodnje po odbitku lastne porabe prodala 8'75 milijona kilovatnih ur, medtem ko je v prejšnjem letu znašala prodaja le 1'31 milijona kilovatnih ur.

Za 108 milijonov din novih investicij v štiri letih

Povečanje bilančnega stanja investicijskih računov je posledica obsežnih del, ki so bila izvršena na rudnikih in pri cementarni. Lani so znašale nove investicije 34'3 milijona din nasproti 33'1, 25'4 in 15'2 milijona din v prejšnjih treh letih, tako da so dosegle vse investicije v zadnjih štirih letih 108 milijonov din.

Vzporedno z novimi investicijami je narasla tudi postavka odpisov na nepremičninah na 20'6 milijona din nasproti 17'3, 16'5 in 15'3 milijona din v prejšnjih treh letih. Povečala se je tudi postavka davkov na 21'5 milijona din nasproti 16'2, 11'9 in 9'8 milijona din v prejšnjih treh letih. Med izdatki je omeniti še izdatke za socialno skrbstvo v višini 12'7 milijona din (prejšnje leto 12'1) ter upravne stroške in plače, ki so se povečali na 7'6 milijona din (6'8).

Kosmati dobiček se je lani dvignil na 88'7 milijona din nasproti 77'6, 67'4 in 56'3 milijona din v prejšnjih treh letih. Čisti dobiček lanskega leta se je navzlic povečanim izdatkom dvignil na 26'6 milijona din nasproti 24'7, 20'2, 14'2, 12'4, 6'5, 2'0, 2'4, 18'2, 30'0 in 43'7 milijona din v prejšnjih 10 letih od leta 1938. nazaj do leta 1929.

Skupaj s prenosom preostalega dobička iz prejšnjega leta je imel občni zbor na razpolago za razdelitev 28'6 milijona din nasproti 26'6 milijona din v prejšnjem letu. Navzlic povečanemu dobičku bo družba izplačevala nižjo dividendo, namreč le 16'50 din na delnico (očitno pa bo sama plačala dividendni davek), medtem ko je znašala dividenda za prejšnje leto 20 din, za leto 1937. 16 din in za leto 1936. 13 din.

Glede na naraščanje fiskalnih bremen in s posebnim ozirom na nove davčne predpise je družba izločila iz čistega dobička 3 in pol milijona din za ustanovitev posebne davčne rezerve. Nadalje se odkaže 2 milijona din Glavni bratovski skladnici v Ljubljani za ustanovitev podpornega sklada za družbino delavstvo, pokojninskemu fondu uradništva se nakaže 350.000 din, pokojninskemu skladu nadzornega in pisarniškega osebja 150.000 din, 2'4 milijona din pa se porabi po § 35., odst. 2., družbenih pravil. Končno se odkaže rezervnemu fondu 2 milijona din, za dividendo pa se porabi le 16'5 milijona din.

Bilanca

V bilanci so investicije (visoke zgradbe, rudniške naprave in strojne naprave) vnešene z vsoto 97'9 milijona din (prejšnje leto 94'1), montanska posest in posest zemljišč pa znaša 44'3 milijona din (45'9). Cementarna je vnešena z vsoto 35'9 milijona din nasproti 25'3, 12'9 in 9'5 milijona din v prejšnjih treh letih.

Zaloge obratnega materiala so znatno narasle v zvezi z obsežnimi nabavami, ki so bile potrebne glede na negotove razmere. Vrednost zalog obratnega materiala je narasla na 29'0 milijona din nasproti 20'8, 16'4 in 14'7 milijona din v prejšnjih treh letih, medtem ko je znašala zaloga premoga 0'8 milijona din ter zaloga cemenca in apna 1'6 milijona din. Bilančna postavka »predčasno odkrivanje na dnevnikih kopih« je sedaj docela odpisana (ta postavka je znašala še leta 1925. preko 53 milijonov din). Družbeni dolžniki, ki so leta 1937. narasli na preko 170 milijonov din in so ob koncu leta 1936. znašali 169'2 milijona din, so lani nazadovali na 149'5 milijona din.

Na pasivni strani zaznamuje bilanca poleg glavnice 200 milijonov din še za 87'1 milijona din raznih rezerv. Postavka upnikov, ki je leta 1937. padla na 33'8 milijona din, je že prejšnje leto narasla na 44'9 milijona din, v minulem letu pa je znašala 44'8 milijona din. Glede na obseg investicij v zadnjih letih je to povečanje upnikov razmeroma majhno, ker je družba za uresničenje investicijskih načrtov predvsem skrbela za nazadovanje postavke dolžnikov.

LIVARNA
KOVIN

PAJK IN BOŽIČ

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Telefon šte. 7-46

Kaj vse dobite pri nas?

Pletenine	Samoveznice	Predpasnike
Trikotažo	Steklo	Telovadne hlače
Moško perilo	Porcelan	Telovadne majice
Damsko perilo	Kuhinjsko posodo	Otroške igračke
Rokavice	Potne kovčege	Čevlje vseh vrst
Nogavice	Damske torbice	Potrebščine:
		turistovske
		toaletne
		za šivilje

ANT. KRISPER

Ljubljana, Mestni trg 26, Stritarjeva 1, 3

»SPLIT« A. D.
ZA CEMENT PORTLAND - SPLIT

»SALONIT«

proizvodi:

Za strehe:

valovite in »Split« plošče ter šablone

Cevi:

za odpadne kanalizacije, dimovode in ventilacije, cevi za kable, žlebovi in odvodi

Ravne plošče:

za obleganje in v elektrotehnične namene

Opolnomočenec za dravsko banovino:

I. MACHIEDO

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 4/III

Telefon 39-08

**Učiteljska
tiskarna**

registrirana
zadruga z o. z.

Ljubljana
Frančiškanska 6

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige v enobarvnem in večbarvnem tisku. Brošure in knjige v malih in največjih nakladah. — Časopise, proračune, vabila, jedilne liste, plakate. Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov. — Šolski zvezki za osnovne, meščanske in srednje šole. Risanke, dnevniki, beležnice in lepopisnice

Naročila sprejema tudi
podružnica knjigarne v Mariboru
palata banovinske hranilnice

TVORNICA ZA DUŠIK D. D.

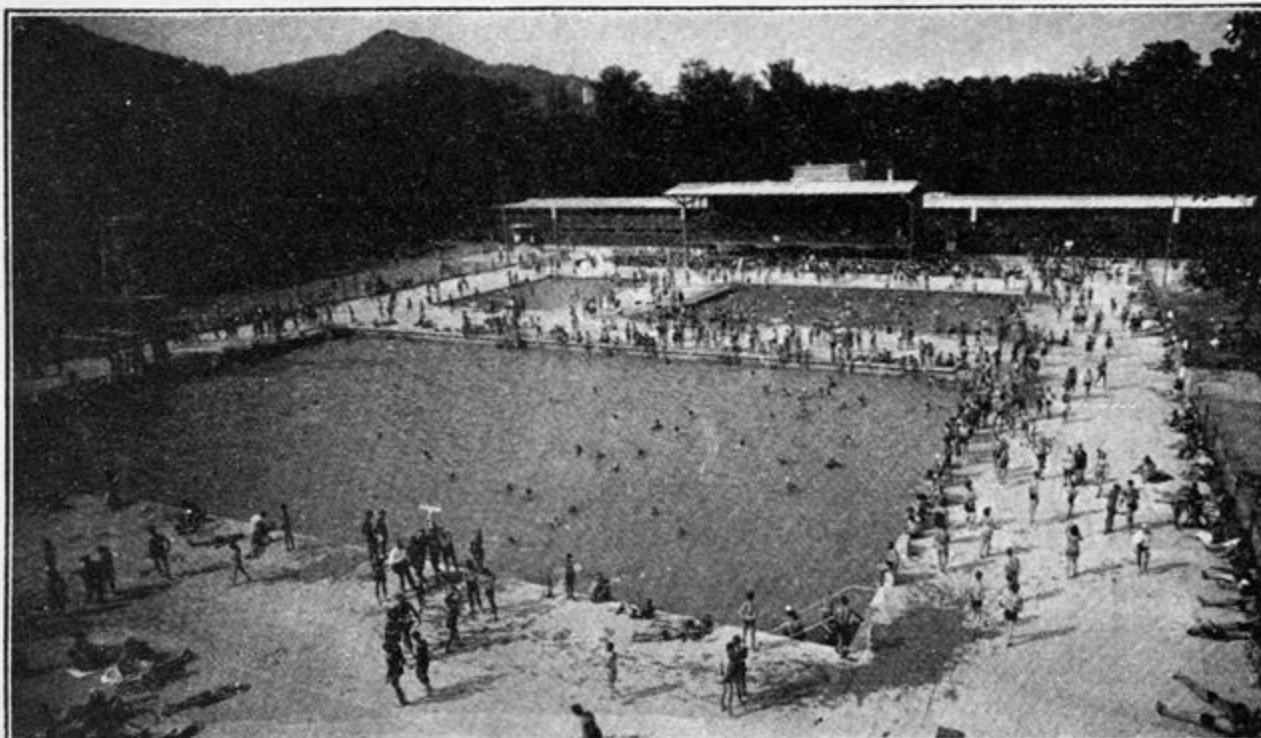
V RUŠAH

- **Apneni dušik 16%** oljen
- **Apneni dušik 16%** neoljen
- **40%** sečnina
- **Nitrofoskal-I** z 8% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija
- **Nitrofoskal-II** s 4% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija
- **Nitrofoskal-III** s 4% dušika, 10% fosforne kisline, 4% kalija
- **Nitrofos** s 4% dušika, 12% fosforne kisline

dalje izdeluje in dobavlja še:

- **Karbid** za acetilensko razsvetljavo in avtogeno varjenje in rezanje
- **Ferokrom**
- **Elektro-korund**
- **Amoniak**
- **Amoniačno vodo**

Obiščite

Mariborski otok

Najlepše kopališče v Jugoslaviji

Krasni trije bazeni s temperirano vodo: za plavače s skakalnim stolpom, za neplavače in za otroke

*Restavracija * Igrišča * Igrišča za otroke*

Redno avtobusno zvezo oskrbujejo

Mestna podjetja Maribor

CELJSKA POSOJILNICA D. D., CELJE

Podružnici:

NARODNI DOM

Telefon št. 22

MARIBOR, Aleksandrova cesta šte. 11

*

Telefon št. 21-99

ŠOŠTANJ, Kralja Petra trg 6

Telefon šte. 3

Sprejema hranilne vloge proti najugodnejšemu obrestovanju, ter izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

PROCESIJE V STARI IN NOVI LJUBLJANI

A. POTOČNIK

(Nadaljevanje.)

Prenos ostankov sv. Peregrine. V mrtvaški kapeli nekdanje diskalceatske cerkve sv. Jožefa v Ljubljani je bil oltar, na katerem so hranili kot največji zaklad ostanke svete mučenice Peregrine, ki jih je poklonil diskalceatom po vztrajnih prošnjah njihov generalni prokurator o. Gregor a Jesu Maria. Svetničine koščice, katerih pristnost je bila potrjena v Rimu dne 27. maja 1659., je prevzel diskalceatski prior na Vrhniki, kamor so dospele iz Italije. Prior je prenočil v Bistri, kjer je spravil davno zaželeno svete moči v ondotni kartuzijanski cerkvi, nato pa zjutraj, ko je odmaševal, odrinil z njimi v Ljubljano ter jih predal diskalceatskemu samostanu. Tam si jih je ogledal dne 6. novembra knezoškof Oton grof Buchheim s spremstvom, v katerem so bili generalni vikar Filip Trpin, magister bogoslovja frančiškanski o. Gabrijel de Cattanea in še nekateri drugi duhovniki. Visoki cerkveni dostojanstvenik je potrdil svedočbo, da se je popolnoma uveril o pristnosti mučenkinih svetinj.

Dne 7. septembra naslednjega leta (1660.) je dospel v Ljubljano cesar Leopold I. ter prisostvoval na prošnjo diskalceatov slavnostnemu polaganju vogelnika njihovi cerkvi. Po poklonitvi dežele Kranjske je odpotoval vladar na Goriško in od tam v Trst. Poprej pa so se mu približali zopet diskalceati ter ga povabili na slovesen prenos ostankov sv. Peregrine. Pobožni cesar jim je obljubil, da se bo udeležil prireditve. Zvečer 4. oktobra, dne pred sijajno slovesnostjo, se je vrnil preko Vrhnike v Ljubljano.

Sveti ostanki v prelepem zaboju s kristalnimi okenci so bili sredi stolnice na ozaljšani nosilnici. Ko je dvignilo osem duhovnikov v dalmatikah dragoceno breme, se je pričela tako veličastna procesija, kakršne mesto dotlej pač še ni ne pomnilo ne videlo. Čelo sprevoda so tvorile številne obrtniške zadrage s svojimi zastavami. Njim je sledila velika bratovščina presv. Rešnjega Telesa, ki se je ponašala s cvetom meščanstva in trgovstva. Za njo so se razvrstili ljubljanski redovniki s prižganimi svečami, a tik pred nosilci svetničinih kosti so svetili plemiči, olepšani z venci in šopki. Nato so šli bogoslovci, ljubljanski duhovniki, stolni kanoniki in stolni prošt, za katerim sta korakala cesar in njegov stric, nadvojvoda Leopold Viljem, ne da bi zadrževala prvega utrujenost, a drugega bolehnost. Potem je šel pičenski škof Frančišek Maksimilijan pl. Vaccano, ki je zaradi odsotnosti knezoškofa Buchheima vodil krasno procesijo, ki so se je

udeležili tudi apostolski nuncij, španski in beneški poslanik, tajni svetniki, dvorniki, deželni stanovi, domače in tuje plemstvo. Ko se je pomikal sprevod proti cerkvi sv. Jožefa, so na Gradu streljali. V okrašeni, toda še ne dograjeni diskalceatski cerkvi je pel nato prošt sveto mašo v cesarjevi navzočnosti.

Oveseljeni redovniki so pripravili cesarju obed, ki ga je pa odklonil, ker je nekoliko poprej dospela v Ljubljano vest, da so zavzeli Turki Veliki Varadin, ter se je moral zaradi tega vladar nemudno odpeljati v prestolnico Dunaj.

Ostanke sv. Peregrine so dali v žagrad, kjer so ostali, dokler ni bil zgrajen zanje poseben oltar v cerkveni mrtvaški kapeli z milimi darovi vernikov in zneskom 1200 gld., ki ga je poklonil prej omenjeni nadvojvoda. Na oltarju je bil pod steklom ležeč kip sv. Peregrine. Glava in drugi deli telesa so bili leseni, a med njimi so bile vdete prave mučenikine koščice, kolikor jih ni bilo v dveh zapečatenih vrečicah iz zelenega baržuna. Poleg trupla je ležala kepa prsti, napojena z mučenikino krvjo, zavita v papir in zapečaten. Prst je bila najdena v katakombah v okrvavljeni stekleničici, položeni ob glavi sv. Peregrine. Krona, palmova vejica in šopek lilij iz čistega srebra so krasili svetnico na oltarju. Tam se je nahajala tudi knjižica s podobami svetnice, ki jih je slikal bosač brat Konstantin a. s. Cruse, po rodu Čeh. Knjižico so dali natisniti diskalceati leta 1660., da so jo zlasti za časa velike slavnosti razdeljevali med ljudstvom.

Vdova deželnega trobentača Ana Marija Manovka je naložila pri deželnih stanovih tisoč pet sto goldinarjev z željo, naj bi se obresti tega zneska porabljal za opravljanje devetdnevnic v čast sv. Ane. Devetdnevnic je zaključila procesija, ki je šla prvič leta 1756. po kapucinskem predmestju. V procesiji so nosili izza leta 1768. kip, predstavljajoč sv. Ano, sedečo

Kaj vse dobite pri nas?

Pletenine	Samoveznice	Predpasnike
Trikotažo	Steklo	Telovadne hlače
Moško perilo	Porcelan	Telovadne majice
Damsko perilo	Kuhinjsko posodo	Otroške igračke
Rokavice	Potne kovčege	Čevlje vseh vrst
Nogavice	Damske torbice	Potrebščine:
		turistovske
		toaletne
		za šivilje

ANT. KRISPER

Ljubljana, Mestni trg 26, Stritarjeva 1, 3

Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.

Lekarna »Pri angelu«

DR. G. PICCOLI

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA ŠT. 6

nasproti nebotičniku

Naročila točno po povzetju TELEFON ŠT. 2835

na prestolu, a dve leti pozneje so pridružili kipu še kip sv. Joahima.

Iz stolnice je odhajala nekdanja velika ponedeljek procesija k Sv. Krištofu. Jezuitski dnevnik poroča, da je bil tak sprevod tudi dne 3. aprila 1684. po slovesni sveti maši.

Dne 29. marca 1700. so pripeljali koščice sv. Varie, device in mučenice, iz Rima ter jih v slovesni procesiji prenesli v stolnico, kjer počivajo v stekleni skrinjici na oltarju sv. Dizme ob desni zakristiji.

Med mnogoterimi slavnostnimi prireditvami kapucinov je bilo, razen pasijonske procesije, gotovo naj-slovesnejše *proslavljanje kapucina Feliksa Kantaličana*, proglašena leta 1712. za svetnika. Novega svetnika je začela proslavljati Ljubljana na pobudo kapucinov dne 4. septembra z obhodom mnogoštevilne procesije v cerkev sv. Ivana Evangelista na sedanjem Kongresnem trgu. Proslavljanje, trajajoče osem dni, so zaključili kapucini s slovesnim sprevodom po mestu.

S podobnima osemdnevnicama so proslavili kapucini v svoji cerkvi tudi *posvetničenje soredovnikov Fidela in Jožefa* mesca aprila leta 1747. in Serafina v istem mesecu leta 1768.

V prvi polovici osemnajstega stoletja so ljubljanske cerkve tekmovalle med seboj, katera bo bolj slovesno počastila sv. Ivana Nepomuka. Njemu na čast so priredili devetdnevnicu, ki se je končala na dan njegovega godu s procesijo.

Pri Sv. Jožefu se je pričela vsako leto na dan vseh svetnikov devetdnevnicu za duše v vicah in se 9. novembra završila s procesijo.

V Ljubljani je stal svoje dni na kraju današnjega stolnega župnišča *oratorij Kristusovega Telesa*. Vanj je prenesel dne 5. aprila 1701. graditelj nove stolnice, dekan Ivan Anton Dolničar pl. Thalberg, iz stare stolnice Najsvetejše v procesiji, ki se je udeležilo precej plemenitajev, med njimi kneza Turjaški in Eggenberg, duhovščina in polno ljudstva. Dne 22. avgusta 1706. pa je knezoškof Ferdinand grof Kuenburg prenesel presv. Rešnje Telo prav tako v procesiji v do-delano šenklaško cerkev.

Svetinje sv. Deodata. Na Marijinem oltarju stare frančiškanske cerkve na sedanjem Vodnikovem trgu v Ljubljani so počivale svetinje sv. Deodata, sestoeče iz koščic in nekoliko krvi. Oboje je dobil o. Žiga Skerpin leta 1737. za svojega bivanja v Rimu ter poklonil ljubljanskemu frančiškanskemu svetišču. Dragoceno pošiljko, dospelo preko Trsta in Vrhnike po Ljubljani v Ljubljano dne 5. januarja 1738., so začasno shranili v stolnici, a dne 18. junija 1741. prenesli v veličastni, kaj mnogoštevilni procesiji v frančiškansko cerkev.

Pozneje so prešli ostanki sv. Deodata v last sedanje cerkve Marijinega oznanjenja, katere župnik, o. Kalist Modic, jih je poslal pred približno šestimi desetletji v Rim, da je napravila tam rodbina Scevola okoli njih iz mastiksa (neke vrste smole) svetniku obraz, roke in noge. V Ljubljano so dospeli ostanki dne 4. aprila 1882. ter bili ob primerni slavnosti položeni na oltar, stoječ v cerkveni ladji na evangeljski strani.

Diskalceati so praznovali vstajenje Gospodovo na veliko soboto zvečer s procesijo, ki se je pomikala okoli znamenja presv. Trojice, ki je prej stalo na Ajdovščini. Prošnjih procesij in slavnostnega sprevoda na dan sv. Rešnjega Telesa pa so se udeleževali v stolnici.

Tudi *procesije o Telovem* so se vršile v stari Ljubljani nad vse slovesno. Udeleževalo se jih je tudi vojaštvo in takratni meščanski kor, ki je oddajal pri blagoslovih častne strele. Pri taki priliki je bil dne 19. junija 1699. ustreljen neki kamnosek pred špitalskimi vrati (nekako ob sedanjem tromostju), ker je

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA 30 (v lastnem poslopiju)

Podružnica: Beograd, Uzun Mirkova 10

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84 Naslov za brzojave: Kredit Ljubljana

strelec pozabil potegniti iz puške nabijalnik. Nesrečnež, zadet v prsa in glavo, je pri priči izdihnil.

Omenili smo že, da so ceste, po katerih se je pomikala procesija, ozaljšali ljudje z lipami in brezami. Dvorni dekret z dne 25. julija 1773. pa je prepovedal sekanje teh listovcev, češ da se dela z njim velika škoda. Ukaz je obnovila vlada vnovič leta 1781., a sedem let pozneje se tudi niso smeli več postavljati prav tako že omenjeni mlaji.

Ko je bilo ukinjeno prirejanje pasijonske procesije na veliki četrtek, se je moralo skrbeti za stopnice pri oltarjih, kjer so bili štirje blagoslovi. Bratovščina »Telesa Kristusovega«, ki si je vedno prizadevala, da so bile pasijonske procesije čim veličastnejše, se za druge procesije ni hotela, prav za prav zaradi pičlih dohodkov ni mogla nadalje brigati. Razen tega tudi ni bilo več desk, shranjenih v opuščnem kapucinskem vrtu, ker so jih vojaki, ki so imeli tam skladišče, najbrž pozimi pokurili. Ker ni maral torej nihče prevzeti brezplačno naprave stopnic, je ukazala vlada dne 16. junija 1778., naj jih napravijo najeti delavci, ki naj jih nagradi mestna blagajna. Zaradi dežja pa tisto leto ni izšla procesija na praznik presv. Rešnjega Telesa, marveč šele v nedeljo po tem. Mestna blagajna je izdatke za napravo stopnic sicer poravnala, vendar pa so na magistratu menili, da naj preskrbujejo vse potrebno vnaprej podložniki barona Codellija, ki so nosili poprej podobe pri procesiji na veliki četrtek. Toda Codelli se z mnenjem magistrata ni strinjal ter se mu je zategadelj odločno uprl.

Nekoč je hodila stolna procesija z Brega čez čevljarski most in po Mestnem trgu v stolnico. Leta 1707. pa so napravili čolnarji most iz čolnov čez Ljubljano, kjer je zdaj šentjakovski most, tako da je mogla dne 23. junija procesija kreniti čezenj. Na prošnjo stolnega župnijskega urada je mestni magistrat pozneje vsako leto narejal most iz čolnov, da je šla lahko procesija o Telovem z Brega preko Ljubljanice na šentjakovski trg. Enaka prošnja je bila vložena tudi leta 1798., toda magistrat ji ni mogel ugoditi, ker ni imel na uporabo v skladišču primerne lesa, zakaj vso zalogo je oddal pokrajinskemu stavbnemu ravnateljstvu. Dozdeva se, da so to delo, dokler ni bil zgrajen leta 1829. šentjakovski most, opravljali zastoj Krakovci in Trnovci.

Že od nekdanj so se udeleževali načelniki civilnih in vojaških oblastev in podrejeno jim uradništvo cerkvenih obhodov, zlasti na praznik presv. Rešnjega Te-

LJUBLJANA
Tyrševa cesta 2
(Hotel Slon)
TELEFON ŠTEV. 31-49

BRILJANTE

in vse drage kamne, žlahtni nakit v platini, zlatu in srebru
Najugodnejši nakup in prodaja!

Velika zaloga **ur** vseh vrst, **jedilni pribor** v pravem in alpaka srebru, kromu, alpaka itd., razne **namizne servise**, **tase** za serviranje, **kovinske umetnine** in druga primerna darila za krst, poroko, birmo, god, rojstni dan itd.

lesa. Deželni namestnik grof Jurij Jakob Hohenwart je pozval dne 20. maja 1799. pismeno vse podrejene uradnike, naj se udeležijo stolne procesije na Telovo. Za časa ljubljanskega kongresa leta 1821. so se udeležili procesije na veliko soboto tudi cesar Franc I. s soprogo Karolino Avgusto in spremstvom, domače plemstvo in civilni in vojaški dostojanstveniki.

Ob cehovskem času so ukazovala cehovska pravila, da se morajo udeležiti vsi člani cehovstva s svojimi banderi telovske procesije. Klobučarji so si omislili leta 1702. novo zastavo, se udeležili z njo dne 23. maja slovesnega obhoda ob Telovem ter se uvrstili pred starejšimi cehi. Ko so le-ti to zapazili, so zavili tesarji, ribiči, veliki in mali čolnarji svoja bandera ter odšli, ker niso hoteli iti za klobučarji. Baldahin pri velikonočni in telovski procesiji so nosili od nekdanj meščani pekovski mojstri.

Razen belo oblečenih otrok, ki trosijo cvetje v procesiji, so gotovo naše ženske v pestrih narodnih nošah tako zanimiv pojav, kakršnega ni moči opaziti pri vsakem narodu. Leta 1887. je gledal splitski škof marki Calogerá stolno procesijo ter videl žene in dekleta v pečah. Vprašal je, od kod so te gospe. Ko je zvedel, da so domačinke v narodnih nošah, je označil njihovo prelepo nošnjo za najkрасnejšo, kar jih je kdaj videl. (»Habitum nobilissimum qualem mulibi vidi.«) Tako torej je ocenil narodno nošo naših žensk mož, ki je mnogo potoval po svetu in marsikaj lepega videl.

V Ljubljani so splošno znane redne procesije na sv. Marka dan in tridnevne v križevem tednu. Tudi teh obhodov so se v prejšnjih časih udeleževali stolni kapitelj, člani vlade, mestno starešinstvo, plemstvo, rokodelski cehi in šolska mladina. Leta 1741. ni pristvoval skoraj noben plemenitaš križni procesiji v ponedeljek, ker so prejšnjo noč preplesali na neki veselici. Kadar je o Križevem deževalo ali snežilo ali so bila slaba pota, so izvršili duhovno opravilo kar v cerkvi, procesija pa je izostala. Dandanes so te procesije ob vsakem vremenu. Do leta 1870. so se udeleževali srednješolci in učiteljišniki vseh teh procesij, a poslednji so bili pri njih navzočni zadnjič leta 1876.

Leta 1679. je bila ustanovljena v Ljubljani prva *bratovščina svete družine Jezusa, Marije in Jožefa*, ki se je pozneje imenovala kar samo *bratovščina sv. Jožefa*. Njen sedež je bil pri očetih diskalceatih, ki so prosili knezoškofa za dovoljenje, da bi smela prirejati

FRANC **SMOLE**

TRATA 18
ŠT. VID
nad Ljubljano

železolivar-
na — uliva
po modelih
in skicah

Predilnica in tkalnica, a. d.

BEOGRAD

prej

DOCTOR IN DRUG

TVORNICA MARIBOR

Telefon:

Maribor 22-71
Beograd 20-988

Brzjavke;

Tkalnica Maribor
Tkalnica Beograd

bratovščina vsako tretjo nedeljo v mesecu sprevod z zastavami in kipom sv. Jožefa. Višji pastir je prošnji ustregel. Zato je bila odtlej omenjena nedelja posvečena sv. Jožefu in imenovana *bratovska nedelja*. Po popoldanski pridigi je šla procesija do začetka sedanje Vošnjakove ulice, od koder je krenila do konca diskalceatskega vrtnega obzidja, nato pa se vrnila v cerkev.

Ista bratovščina je uvedla leta 1750. še posebno *procesijo*, ki je bila tretjo nedeljo po veliki noči, t. j. ob praznovanju *varstva sv. Jožefa*. Procesija se je začela zjutraj po navadni sveti maši z blagoslovoma. Pri tej priliki niso doneli le zvonovi diskalceatske cerkve, marveč tudi zvonovi štirih sosednjih samostanov ter je s štirikratnim presledkom grmelo dvanajst topov, ki jih je posodil za ta namen grof Leopold Lamberg. Izprevod se je pomikal mimo klaris do avguštincev pred špitalskimi vrati ter se, ko je obšel še kapucinski samostan, mimo uršulink vrnil naravnost v cerkev sv. Jožefa, kjer se je končala dopoldanska slavnost s slovesno peto sveto mašo. Praznovanje varstva sv. Jožefa je spremljala osmina, ki jo je zaključila prav tako procesija.

Leta 1756. je prosila bratovščina takratnega ljubljanskega knezoškofa grofa Ernesta Attemsa, naj bi ji dovolil imeti procesijo še četrto nedeljo po veliki noči. Ker je bila prošnja uslišana, je krenila bratovska procesija takrat prvič v mesto, medtem ko je bila poprej enakim obhodom odkazana pot le po predmestju. Procesija se je pomikala mimo nun, tako starih (klaris) kakor novih (uršulink), skozi vicedomska vrata, potem po Novem trgu, čez čevljarski most, po Velikem trgu, skozi špitalska vrata, preko mostu in mimo avguštincev do izhodišča. Razen velikega bandera so nosili v procesiji več manjših zastav in bratovski kip, obkrožen s šestimi plamenicami. Kip je predočeval sedečega sv. Jožefa in Jezuščka, ki se je z njim kot rednikom igral. Na vznožju kipa, ob robu stopnic, je bilo osem angelčkov z raznoterim tesarskim orodjem v rokah. To skupino je izdelal iz lesa kipar Anton Schwärzl, glavi sv. Jožefa in Jezuščka je naredil iz neke snovi Albert Pichet, a slikarska in pozlatarska dela je izdelal Ivan Jurij Wechsler.

Ob nesrečah, potresih, povodnjih, vojnah, suši, kužnih boleznih so se zatekali prednamci k Bogu za pomoč. Svoje prošnje in tudi uslišanju sledeče zahvale so izražali s prošnjami, zahvalnimi in podobnimi procesijami, ki so se pomikale iz enega svetišča v drugo.

Leta 1682. je pretila, kakor že večkrat poprej, kuga našim krajem. Zato je šla to leto dne 16. avgusta iz kapucinske cerkve po mestu *procesija s kipom krvave Matere božje*, o katerem se pripoveduje tole: Leta 1624. je neki hudobnež ranil kip. Zaradi tega so rekali kipu ljudje kip naše ljube Gospe od krvi ali pa kip krvave Matere božje. H kipu so se radi zaupno zatekali verniki, o čemer so pričali številni voščeni kipci, ter prejemale raznotere milosti za časa dušnih in telesnih potreb. Ob delavnikih je bil kip zakrit, a ob sobotah, nedeljah in Marijinih praznikih so ga zavoljo čiščenja razkrivali. Kadar pa so pretile Ljubljani stiske in nadloge, so čudodelni kip nosili v sprevodu po njenih ulicah. In prav tako tudi v pasijonski procesiji. Dne 4. julija 1683. so se udeležili velike zahvalne procesije k Sv. Roku ali v Dravljje vsi sloji prebivalstva v zahvalo, ker je božja previdnost obvarovala bivšo vojvodino Kranjsko prejšnje leto kuge, močno razsajajoče po sosednjih deželah. Ko je leta 1697. zopet grozila kuga, so se obupani Ljubljanci zbirali v številnih procesijah in hodili od cerkve do cerkve, da bi z gorečimi molitvami odgnali hudo morilko. Med drugimi je priredila tudi bratovščina brezmadežnega spočetja Marije Device mogočen sprevod iz šentjakobske cerkve v stolnico. Ta bratovščina je nosila pri obhodih srebrni bratovski kip Brezmadežne, ki si ga je omislila leta 1636. in jo je stal tisoč šest sto goldinarjev.

Leta 1709. se je kuga v naših krajih iznova pojavila. Zategadelj se je zateklo zbegano ljudstvo dne 16. avgusta zopet v Dravljje k zaščitniku sv. Roku.

KLEPARSTVO, VODOVODNA INSTALACIJA

TELEFON ŠT.
2 7 - 4 0

FRANC KOŠENINA

LJUBLJANA
V I Č
TRŽAŠKA 119

LACIJA IN SANITARNE NAPRAVE

VOJNI RIZIKO

v zvezi z življenjskim zavarovanjem sprejema pod zelo ugodnimi pogoji

SLAVIJA

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

V LJUBLJANI

v novem poslopiju
Gajeva ulica št. 2

TELEFONSKE ŠTEVILKE: 21-75, 21-76, 21-77

Za časa kuge so Ljubljanci sila zaupali tudi v pomoč žalostne Matere božje pri Sv. Florijanu, kamor so v procesiji poromali iz stolnice dne 7. aprila 1713.

Ko je leta 1714. divjala kuga na Dunaju, je bila tudi v Ljubljani prirejena dne 11. septembra procesija k cerkvi sv. Rozalije na južnem obronku Gradu, blizu sedanje velike hiše na Osojah.

Huda je predla Ljubljancem leto pozneje (1715.), ko so se črne koze širile po mestu tako zelo, da je en dan — 9. aprila — umrlo petdeset ljudi. Da bi smrtonosna bolezen skoraj pojenjala, se je pomikala iz stolnice k čudodelni varuhinji ljubljanskega mesta pri Sv. Florijanu spokorna procesija, ki sta se je udeležila tudi plemstvo v velikem številu in deželni glavar grof Kobencel.

Vselej, kadar koli se je bližal sovražnik naši domovini, so prirejali Ljubljanci v prejšnjih stoletjih radi prošnje procesije. Leta 1704. je pretila vojna nevarnost. Cesar Leopold I. se je moral obupno boriti s Francozi in Bavarci. Spričo tega je napravilo ljubljansko prebivalstvo na cvetni petek — dne 14. marca — k žalostni Materi božji pri Sv. Florijanu procesijo, ki so se je udeležili knezoškof Ferdinand grof Kuenburg, duhovščina, plemstvo in kajpada nepregledna množica zaskrbljenega ljudstva. In Marija je uslišala prošnje svojih častilcev, kajti cesar je zmagal.

Prvo leto svetovne vojne je knezoškof dr. Anton B. Jeglič dal vsem župnim uradom v Ljubljani sledeči nalog: »Da se zahvalimo za dosedanjo pomoč naši armadi in izprosimo posebnih pomoči še za prihodnje težke dneve, se za v nedeljo dne 6. septembra določuje prošnja procesija vseh župnij ljubljanskih ob času in v redu, kakor se vrši vsakoletna potresna procesija, iz stolnice na Kongresni trg pred uršulinsko cerkev, kjer bodo pred Najsvetejšim pete litanije Matere božje in se molile molitve ob času vojne.« Procesijo je vodil knezoškof sam.

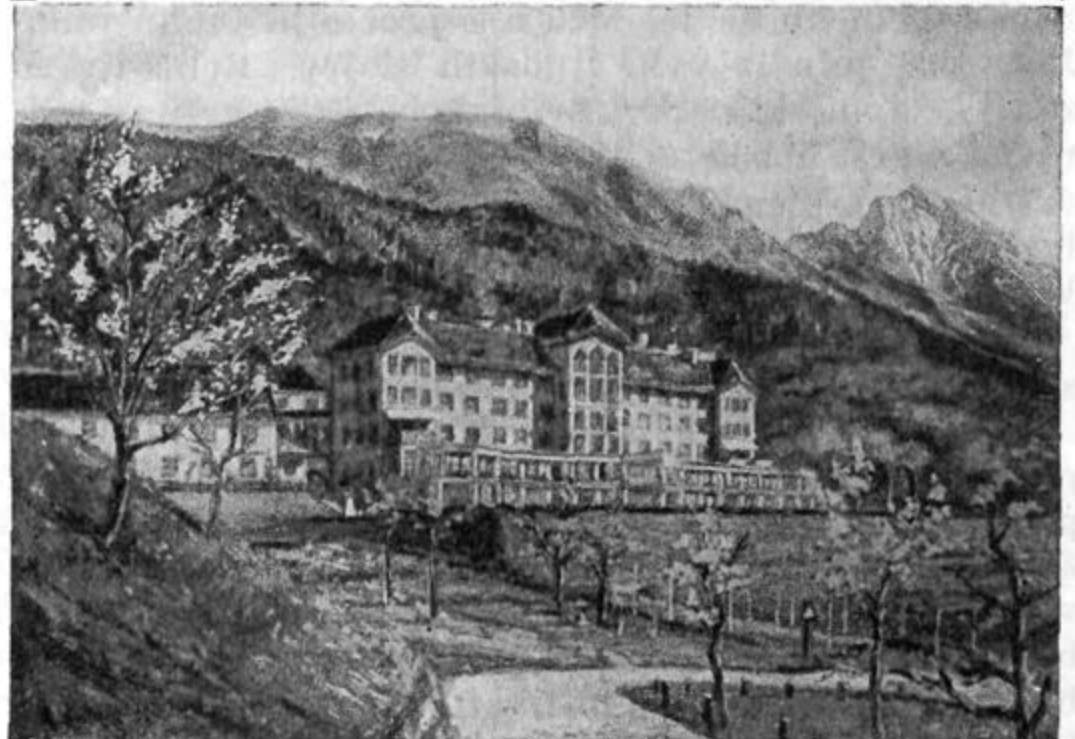
Dne 20. septembra 1914., na praznik žalostne Matere božje, je šla procesija iz cerkve sv. Petra k Mariji pomočnici na Rakovnik prosit za skorajšen in srečen izid vojne. Procesija se je vila od Poljanske ceste dalje po današnji Zrinjskega cesti, Streliški ulici in za Gradom proti Rakovniku ter se nato po isti poti vrnila v šempetrsko cerkev.

Pri Sv. Florijanu je pred podobo žalostne Matere božje dne 8. maja 1693. Lenart, slepi kuhar kneza

Turjaškega, nenadno izpregledal. Spomin na čudežni dogodek je bil proslavljen mesca junija 1717. leta s procesijo iz stolnice k diskalceatom pri Sv. Jožefu.

Šentjakobski župnik Franc Hrovat je romal v mescu juniju leta 1858. v Rim, kjer se mu je posrečilo, da je dobil nekoliko koščic osemnajstletnega mladeniča Feliksa, ki je moral dati proti koncu tretjega stoletja življenje za Kristusov nauk. Relikvije, vdelane v vosek, so bile prenesene okoli leta 1750. iz katakomb v neko samostansko cerkev redovnic v Rimu, od koder so jih dne 8. oktobra poslali v Trst. Le-sem so dospele dne 27. novembra, a tri dni pozneje so jih izpostavili v Ljubljani začasno v splošno češčenje v frančiškanski cerkvi. Dne 26. decembra, na praznik prvega mučenca sv. Štefana, so sveto breme prenesli

ZDRAVILIŠČE GOLNIK ZA BOLNE NA PLJUČIH

sprejema odrasle bolnike (moške in ženske) s tuberkulozo pljuč in grla v še ozdravljivem stanju

3 o s k r b n i r a z r e d i

Vsi moderni diagnostični pripomočki na razpolago!
Higienično-dietetično zdravljenje, tuberkulin, avroterapija, pneumothorax artificialis, phrenicoexairesis, thoracoplastica, Jakobäusova operacija

VSE INFORMACIJE DAJE UPRAVA ZDRAVILIŠČA GOLNIKA
Pošta — Telefon — Brzovjav: GOLNIK

Železniška postaja za brzovlake Kranj, za aosebne vlake Križe-Golnik na progi Kranj-Tržič. — Avto pri vseh vlakih

**STROJNO
PODJETJE**

R. WILLMANN

**LJUBLJANA
SLOMŠKOVA
ULICA ŠT. 3**

Beneški jarmniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše konstrukcije, brusilni stroji. Železni deli k pogonu mlinskih kamnov, zatvornice. / Transmisijski deli, kakor: osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. Rebraste cevi iz kovanega železa z ugodnim grelnim učinkom. / Elektrotovorna in jamska dvigala, vitli in dvigalne ter transportne naprave. Projektiranje in oprema žag in mlinov ter drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. Ponudbe brezplačno a na željo strokovnjaški obisk.

TELEFON 20-55

ob zvonjenju po vseh ljubljanskih cerkvah v slovesni procesiji v šentjakobsko cerkev. Nosilci svetih ostankov so bili Jurij Grabner, prefekt »Alojzijevišča«, Jožef Klemenčič, katehet na normalki, Ivan Toman in Karel Heidrich, mestna kaplana. Slovesnost je trajala od osmih zjutraj do ene popoldne. Vkljub neugodnemu vremenu se je udeležila procesije velika množica, sestojeca iz vseh ljudskih slojev. Relikvije so zdaj v župnijski cerkvi sv. Jakoba in sicer na srednjem oltarju na listni strani.

Dne 13. septembra 1885. so prenesli v procesiji kip lurške Matere božje iz frančiškanskega samostana v kapelico na Spodnjem Rožniku.

Ob časih suše in povodnjih so se pomikale procesije večkrat po stari Ljubljani od svetišča do svetišča.

Leto 1701. je bilo zelo vroče. Ker več tednov ni padla kaplja dežja izpod neba, zato je bila prirejena prošnja procesija iz stolnice k Sv. Krištofu. In res je že drugi dan močno deževalo. — Enak razlog je dovedel verno množico do tega, da je šla prav tja prosit božje pomoči dne 26. avgusta 1704., a dne 2. septembra še Marijo k Sv. Florijanu. Prošnja je uspela, kajti takoj naslednji dan je kaj obilno deževalo. — Dne 14. avgusta 1705. in v mesecu avgustu leta 1709. so duhovna oblastva zaradi dolgotrajne suše oskrbele procesijo k Sv. Krištofu. Kmalu potem je jelo tako deževati, da se je mogla jako razsušena zemlja dobro namočiti. — Leta 1718. ni mesca julija nič deževalo kar tri tedne. Zaradi tega so se obupani ljudje zatekli s prošnjo procesijo iz stolnice k Sv. Jožefu. Nebo jih je uslišalo še istega dne in poslalo blagodejno močo, vendar premalo. Zato je bila dne 22. avgusta proce-

sija z istim namenom obnovljena, samo z razliko, da je šla k Sv. Petru.

A tudi takrat, kadar so se odprle nebeške zatvornice za dlje časa ter je bilo le preveč mokrine in so nastale hude povodnji, niso pozabili naši pradedi na procesije. Tako zvemo, da je od dne 3. do dne 18. septembra 1714. tako močno deževalo, da so izstopile vse vode iz strug. Zavaljo tega je bila odrejena procesija iz stolnice k Marijinemu oltarju pri Sv. Florijanu. — Leta 1718., ko povodenj Ljubljani in njeni bližnji okolici tudi ni prizanesla, je odšla iz stolnice procesija k Sv. Petru.

K čudodelni mestni varuhinji v svetoflorijanski cerkvi so se zatekli Ljubljanci, zlasti lastniki govedi, s procesijama dne 11. oktobra 1712. in dne 23. maja 1732., ker jim je živinska kuga kanila povzročiti neizmerno škodo z uničenjem živine. Na Marijino priprošnjo je bila nadležna morilka kmalu premagana.

V noči med 14. in 15. aprilom ali ponoči med veliko nedeljo in velikim ponedeljkom leta 1895. se je zamajala Ljubljana spričo silnega potresa, ki je napravil obilno škodo in hudo prestrašil prebivalstvo. Takratni ljubljanski knezoškof dr. Jakob Missia je objavil v pastirskem listu tri tedne potem — dne 5. maja — tole: »Obljubiti hočemo Gospodu za vse čase, da bomo hodili vsako leto veliko nedeljo popoldne v slovesnem sprevedu z Najsvetejšim iz stolnice k eni izmed ljubljanskih cerkvá, katero bode vselej sproti določilo škofijstvo, da se obenem zahvalimo, da nas ni zadela še hujša nesreča, zlasti da nas je Bog obvaroval nagle

Trgovcu in obetniku zadosten kredit!

**Tema dvema je danes kredit
potreben bolj kakor kdaj prej**

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novem. leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in tvrdke, zlasti pa fiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

Varnostni zaklad je znašal dne 31. decembra 1939. din 1.492.788*78
Rezervni zaklad din 1.188.698*03

Kreditna društva

Mestne hranilnice ljubljanske

v Ljubljani

in neprevidene smrti, in da ga prosimo, naj šibo potresa milostno in za zmeraj odvrne od našega mesta in naše dežele.«

Zaradi te odredbe višjega duhovnega pastirja se je dne 12. maja prvič pomikala potresna procesija od Valvasorjevega (sedanjega Vodnikovega) trga do kapelice Matere božje na Friškovcu (zdaj Prisojna ulica), kjer se je zbralo do dvajset tisoč pobožnih duš. Pri kapelici so se odpele lavretanske litanije, ponovila storjena obljuba in opravile molitve za odvrnitev šibe potresa. Potem je prenesel knezoškof Najsvetejše, hranjeno izza velikonočne nedelje v kapelici, slovesno nazaj v šempetrsko cerkev. Skupna procesija se je vrnila nato zopet do stolnice, kjer se je razdelila v manjše procesije, ki so odšle vsaka v svojo cerkev. Enako se je opravila procesija naslednje leto. Med leti 1897. do 1922. je hodila potresna procesija od stolnice k uršulinkam. Izza leta 1922., odkar je bila jezuitska cerkev sv. Jožefa v Zrinjskega ulici blagoslovljena, hodi zaobljubljena procesija v to svetišče.

Toda cerkvena oblastva niso prirejale procesij samo v času hudih stisk in težav, ampak marsikdaj tudi ob tem ali onem slovesnem razpoloženju.

Pri šentjakobski jezuitski cerkvi je imela sedež *bratovščina brezmadežnega Marijinega spočetja*, katero so podpirale, dasi so bili njeni redni udje zgolj moški, kot dobrotnice prav obilno tudi ženske. V seznamu pripadnikov bratovščine nahajamo na prvem mestu ime cesarja Ferdinanda III., ki mu sledijo ime cesarja Leopolda I., nadalje imena škofov, generalnih vikarjev, proštov in dolge vrste najodličnejših osebnosti. Razume pa se, da so bili vpisani v bratovščini pretežno navadni meščani, trgovci, obrtniki in rokodelci. Bratovščina je prirejala sleherni leto v zahvalo, ker je premagal cesar Ferdinand II. rezensko mesto, procesijo k Devici Mariji v Polje, ki je slovelo kot božja pot. Procesija, ki jo je spremljala dostikrat deželna godba, je bila večidel ob godu Marije snežnice (dne 5. avgusta). Polje je postalo še bolj znano in znamenito, ko so zgradili leta 1711. ob cesti med ljubljansko šempetrsko in poljsko cerkvijo (do leta 1787. podružnico sv. Petra) dvanajst znamenj, predočujočih prav toliko Marijinih poti. Podobe v znamenjih je slikal Janez Jurij Remb leta 1712. Zadnja postaja krasno zasnovane skupine je poljska cerkev, katere veliki oltar je posvečen poslednji Marijini poti — njenemu vnebovzetju. Ker je postala pot v Polje sčasoma udom bratovščine predolga, je odhajala procesija izza leta 1754. v uršulinsko cerkev. — Na dan Marijinega obiskovanja (dne 2. julija) pa so hodili pobožni člani bratovščine že izza leta 1633. na Rožnik, kjer je bila peta sveta maša s kratko pridigo. Po cerkvenem pravilu so se vračali, ne glede na dobro ali slabo vreme, v sprevedu k Sv. Jakobu. — Tudi to bratovščino je kakor mnogo drugih zatrl cesar Jožef II.

Dne 26. februarja 1690. se je pričel *jubilej svetega leta* s procesijo od stolnice k jezuitom pri Sv. Jakobu.

Neko posebno pobožnost, ki se jo more prištevati le posredno med procesijo, je ustanovil ljubljanski menjalec Peter Anton Codelli pri stolnici. Določil je namreč, da so spremljali duhovnika, kadar je nesel k bolniku zadnjo popotnico, štirje cerkovniki s prižganimi svečami. A često so se pridružili sprevedu tudi drugi ljudje. Ustanovnik je plačeval cerkovnike,

Naročite »SLOVENCA«

**Zakaj? Ker
je najboljši
slovenski
dnevnik
in ker ste
zavarovani
za 10.000—
din za pri-
mer smrtno
nezgode ★**

Oglašajte v »Slovenca«!

Zakaj? Ker je največji in najbolj razširjen sloven. dnevnik ter imajo zato oglasi v njem najzanesljivejši uspeh

Naš najcenejši popoldnevnik

»SLOVENSKI DOM«

(na mesec stane le 12 din) je dober informativni dnevnik, ki ga priporočamo vsakomur, zlasti vsem fislim, ki ne zmorejo naročnine za »Slovenca«

Časopise naročate lahko pri vseh naših podružnicah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptujju, Kranju, Novem mestu in na Jesenicah in pa pri glavni upravi v Ljubljani, JUGOSLOVANSKA TISKARNA

kupil za uresničevanje svoje pobožne zamisli nov baldahin, majhno monštranco in ornamente ter skrbel tudi za svečavo.

Frančiškani so jeli dne 17. novembra 1692. proslavljati *kanonizacijo sv. Ivana Kapistrana in sv. Paskala Bajlonskega*. Slovesnosti so trajale teden dni. Med njimi so priredili tudi procesijo, v kateri so nosili podobe imenovanih svetnikov, teh zaščitnikov reda manjših bratov, ter je korakala četa meščanov z rdečimi križi na levici.

Vobče znano je, da velja vsako petindvajseto leto za sveto leto, ki se praznuje samo v Rimu, a v sledem letu šele po ostalem vesoljnem svetu. Tako *praznovanje svetega leta* se je začelo pri nas dne 24. julija 1701., t. j. četrto nedeljo v mesecu juliju. Verniki so morali obiskati štiri cerkve: stolno, sv. Jakoba, sv. Petra in Marijinega oznanjenja ali pa avguštinsko. Uvod v jubilej, trajajoč dva mesca, je bila slovesna procesija, nato pa je bilo videti domala sleherni dan v mestu po več procesij, dospelih iz raznih župnij Kranjske, Koroške in štajerske. Za prejem odpustkov je zadostovala domačinom udeležba pri treh, tujcem pa dveh procesijah.

Dne 22. avgusta 1706. je bil začetek *štirinajstdnevni slovesnosti v novosezidani stolnici*. Prvo nedeljo je vzel knezoškof Ferdinand grof Kuenburg presv. Rešnje Telo iz oratorija, stoječega na prostoru sedanjega stolnega župnišča. Za prenos Najsvetejšega, shranjenega tam šest let, je bila prirejena veličastna procesija po mestu, okrašenem s slavoloki in drugim. Sedem dni pozneje (29. avgusta) pa so v slovesnem

Kadar potrebujete

tiskovine, knjige, brošure, prospekte, etikete, diplome, razglednice, plakate, letake, posetnice, koledarje, tiskovine za urade, trgovino in obrt ter ostale tiskovine bodisi v eno- ali večbarvnem tisku, tedaj se izvolite obrniti na

**TISKARNA
BAKROTISK
KAMNOTISK
OFSET-TISK
KNJIGOTISK
KLIŠARNA
ČASOPISJE
DNEVNIKI
ILUSTRACIJE**

JUGOSLOVANSKO TISKARNO

**LJUBLJANA
KOPITARJEVA
ULICA ŠTEV. 6**

sprevodu nosili svetinje za šenklaško cerkev po mestnih ulicah.

Leta 1712. je papež Klement XII. prištel *kapucina Feliksa Kantaličana med svetnike*. Spričo tega dogodka je šla dne 4. septembra iz stolnice velika procesija v kapucinsko cerkev, pred katere vhodom se je dvigal velik slavolok, ves obilno okrašen z zelenjem in ponoči bajno razsvetljen.

Nekoč skoraj ni bilo v Ljubljani tedna v letu, da se ne bi pomikala pobožna procesija po njenih cestah. Po enkrat v mesecu, bodisi to ali ono nedeljo, je šla domala iz vsake ljubljanske cerkve kakšna procesija, a največkrat iz stolnice.

Odkar je bila posvečena prva slovenska župnijska cerkev svetnikoma Cirilu in Metodu pri Sv. Krištofu (1934.), se pomika na večer teh slovanskih blagovestnikov slovesna evharistična procesija z lučkami po Tyrševi cesti, Livarski ulici, Hranilniški cesti in Kuzmičevi ulici ter zopet po Tyrševi cesti nazaj v cerkev.

V sedanjem stoletju moremo zabeležiti v Ljubljani še več važnih cerkvenih obhodov v našem mestu.

V nedeljo dne 24. junija 1900. je bila velika procesija spričo *posvetila slovenskega naroda presv. Srcu Jezusovemu*. Vse župnije so se zbrale v procesijah v stolnici in od tod združene odšle po Mestnem trgu čez Hradskega most in Novi trg, skozi Gosposko ulico in Zvezdo nazaj v izhodišče.

Dne 13. junija 1915. je bila v Ljubljani spokorna procesija, ki se je je udeležil celo deželni predsednik baron Schwarz z dvornim svetnikom grofom Chorinskim ter številnim deželnovladnim uradništvom.

Udeležba pri procesiji je bila kljub strašni vročini naravnost ogromna. Verniki vseh ljubljanskih župnij so se zbrali okoli znamenja Matere božje na Sv. Jakoba trgu. Procesija s podobo žalostne Matere božje iz cerkve sv. Florijana je šla iz šentjakobske cerkve po Starem in Mestnem trgu, mimo stolnice po Vodnikovem trgu, Kopitarjevi ulici, Sv. Petra cesti, Marijinem trgu, Wolfovi ulici na Kongresni trg pred uršulinsko cerkev. Tu je bil kratek nagovor, na kar so prenesli iz cerkve Najsvetejše, peli lavretanske litanije. Po blagoslovu se je procesija vrnila po Vegovi ulici, Emonski in Cojzovi cesti v cerkev sv. Jakoba, kjer je bil blagoslov.

Dne 19. marca 1922. je *blagoslovil jezuitsko cerkev sv. Jožefa* na Zrinjskega cesti knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Istega dne se je pričel sveti misijon, ki je trajal do 26. marca. Po končani misijonski pobožnosti je bila procesija z Najsvetejšim po Ciril-Metodovi, Zarnikovi in Streliški ulici in Zrinskega cesti. Praznik varstva sv. Jožefa — tretja nedelja po veliki noči — se proslavlja v tej cerkvi kot romarski praznik. Zaključni se s slovesno procesijo. Enaka procesija je tudi v nedeljo po prazniku presv. Srca Jezusovega. Ta procesija je zelo lepa in podobna oni v Križankah na veliko soboto zvečer.

Skoraj vsakomur je še v spominu večerna procesija dne 30. junija 1934., ko so bile prenesene svetinje iz škofije k na novo ustanovljeni župniji *sv. Cirila in Metoda* ob Tyrševi cesti. Kljub izredno slabemu vremenu je bila pri procesiji, v kateri so šli ljudje s prižganimi svečami, ogromna udeležba. A nekaj prav posebnega in izjemno veličastnega je bila velikanska

Splošno mizarstvo

Umeek Ivan

**ELEKTRIČNO
STROJ. OBRAT**

Ljubljana - Glince

CESTA XI./12

*

TELEFON 34-58

nočna procesija za časa evharističnega kongresa leta 1935.

Prenos svetih ostankov sv. Andreja Bobole. Na velikonočno nedeljo leta 1938. je sv. oče Pij XI. oklical poljskega mučenca Andreja Bobolo za svetnika. Njegovi ostanki so počivali poleg velikega očeta sv. Ignacija Lojolskega in velikega misijonarja sv. Frančiška Ksaverija v Rimu v jezuitski cerkvi Al Gesu. Sklenjeno je bilo, da se sveti ostanki tega moža po kanonizaciji prepeljejo na Poljsko. Ker se je ta prevoz vršil skozi Ljubljano, se je zbrala dne 9. junija 1938. ogromna množica ljubljanskega prebivalstva, da sprejme sveto telo mučenika sv. Andreja Bobole. Med gostim špalirjem se je povsod pobožno klanjalo ljudstvo svetim relikvijam, ki so jih vozili v galavozu pogrebnega zavoda štirje belci. Sveti ostanki so bili v kristalni krsti, ki je bila obilno s srebrom okovana. Sprevod se je pomikal po Masarykovi, Resljevi cesti čez Zmajski most, po Kopitarjevi ulici, po Poljanski cesti in po Zrinjskega cesti do cerkve sv. Jožefa. Prevoz so otvorili fanfaristi Prosvetne zveze, nato so slovenski fantje v krojih nesli zastavo s podobo sv. Andreja Bobole. Malim križarjem v belih krojih in z zastavicami v rokah so sledili gojenci Marijanišča, gojenci salezijanskih zavodov in člani dijaških kongregacij. Za njimi so stopale gojenke Lichtenthurnovega zavoda, Marijine kongregacije za dijakinje, otroci Marijinih vrtcev, katerim so sledile velike klarise. Pred krsto so korakali občinski svetniki, poljski generalni konzul iz Zagreba z ljubljanskim poljskim konzulom ter odbor Društva prijateljev poljskega naroda. Bogoslovci pa so v sprevodu peli svetopisemske psalme. Na vrhu voza so bili rdeči emblemi, znamenja mučeništva. Za krsto so korakali stolni prošt z vsem stolnim kapitljem, stiški opat, pinski škof Niemira z vsem duhovniškim spremstvom. Nato so sledili mnogoštevilni ljubljanski in okoliški duhovniki, redovniki ter vse ljubljanske in okoliške kongregacije z zastavami. Za številnimi redovnicami je stopalo ostalo ženstvo. Vsi udeleženci so peli evharistične in Marijine pesmi. Sprevod se je pomikal približno poldrugo uro skozi mesto in se ga je udeležilo okoli tri tisoč oseb. Slovesnemu prevozu mučeniškega trupla s kolodvora do cerkve sv. Jožefa je prisostvovala skoraj vsa Ljubljana.

Ob tretji četrti na dvajset so vzeli duhovniki krsto na ramena in jo prenesli v voz. Sprevod se je pomikal po Poljanski cesti, Pred škofijo, Stritarjevi ulici čez trimostje in po Miklošičevi cesti na kolodvor. Spredaj je igrala salezijanska godba, za njo so korakali slovenski fantje in mladina. Nato so šli učenci orglarske šole in bogoslovci, ki so prepevali psalme, a za temi ostali udeleženci spreveda. Pred krsto je stopal ves stolni kapitelj s proštom, stolnim dekanom in stiškim opatom. Ob krsti sta korakali častna straža katoliške akademije in duhovščina. Za krsto so šli škof iz Pinske, poljski generalni konzul iz Zagreba in poljski konzul iz Ljubljane. Tem so sledili prijatelji poljskega naroda, občinski svetniki, fanfare, člani Prosvetne zveze, ministranti in zbor krščanskih mož z baklami v rokah, ki so molili in prepevali evharistične pesmi.

Sprevod, ki se ga je udeležilo okrog tri tisoč ljudi, je gledala ogromna množica ljubljanskega prebivalstva. Za časa spreveda so po vseh cerkvah zvonili z vsemi

»SPLIT« A. D.

ZACEMENT PORTLAND - SPLIT

»SALONIT«

proizvodi:

Za strehe:

valovite in »Split« plošče ter šablone

Cevi:

za odpadne kanalizacije, dimovode in ventilacije, cevi za kable, žlebovi in odvodi

Ravne plošče:

za obleganje in v elektrotehnične namene

Opolnomočenec za dravsko banovino:

I. MACHIEDO

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 4/III

Telefon 39-08

zvonovi. Duhovniki so položili svete ostanke v dvorni voz, ki jih je odpeljal v svetnikovo poljsko domovino.

Dne 8. septembra 1940. je bila na Rakovniku svojevrstna pobožnost, združena s procesijo, v kateri je korakala mladina — dečki in deklice v starosti od šestega do štirinajstega leta — iz vseh ljubljanskih in tudi nekaterih okoliških župnij. Prireditvi je bil namen, da bi molitev otrok pripomogla, da bi nam ljubi Bog prizanesel s šibo vojne ter podelil svetu mirne in srečne čase.

Za konec se nam ne zdi odveč, ako kratko najpoprej opišemo najpomembnejšo procesijo sedanosti v Ljubljani, namreč procesijo sv. Rešnjega Telesa, kakor jo prirejajo dandanes štiri glavne ljubljanske župnije.

1. *Stolnica.* Ob osmih je slovesna pontifikalna sveta maša, tri četrti pozneje pa se začne ob lepem vremenu pomikati procesija izpred škofije ter ubere tole pot: Stritarjeva ulica, tromostje, Marijin trg, kjer je pred frančiškansko cerkvijo prvi blagoslov; Wolfova ulica, Kongresni trg, na katerega severozahodnem koncu je pred spomenikom presv. Trojice drugi blagoslov, ki se ga udeleži že poprej tam zbrana šolska mladina; Vegova ulica, Emonska cesta, Cojzova cesta, šentjakovski most, Sv. Jakoba trg, na katerem je pred Marijinim znamenjem tretji blagoslov; Stari trg in Mestni trg, kjer je na stopnišču magistratnega poslopja četrti blagoslov. — Razvrstitev procesije, med katero gredo organizacije in mladina v štiristopih, je takale: I. Društva: 1. Prosvetna zveza z zastavo; 2. Ženska zveza; 3. Prosveta Ljubljana (mesto) s praporom; 4. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov; 5. zasebni nameščenci; 6. zastopništva akadem-

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

NAJVEČJI SLOVENSKI
PUPILARNO VARNI ZAVOD

*Vloge obrestuje
po 4% do 5%*

★

*Dovoljuje posojila na
menice in uknjižbe*

Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

ske zveze in katoliških akademskih društev kakor tudi njihova starešinstva. II. Ženske Marijine družbe: 1. dekliška v Lichtenthurnovem zavodu, 2. dekliška v Križankah, 3. uršulinska tretja, 4. uršulinska dijaška, 5. stolne kongregacije, 6. kongregacija gospodičen in gospá pri jezuitih. III. Bandero Naše Ljube Gospe: gojenke šolskih sester; poselska zveza s praporom; ženske svetilke; narodne noše. IV. Bandero presv. Rešnjega Telesa: mašni strežniki z Rakovnika; moški svetilci; dijaška kongregacija pri jezuitih; stolne dijaške kongregacije; kongregacija Zgodnja Danica; moške Marijine družbe; stolna Vincencijeva konferenca. V. Dečki in deklice s cvetjem. VI. Prva četa vojske z godbo. VII. Predsednik mestnega poglavarstva ali njegov namestnik s člani občinske uprave. Zastopništva stanovskih zbornic in javnih korporacij. Direktorji in profesorji srednjih šol, ravnatelji in učitelji meščanskih in strokovnih šol in šolski upravitelji, kolikor ne gredo v procesiji med učenci svojih zavodov. Zastopništva dravske direkcije pošte in telegrafa, podružnice poštne hranilnice, direkcije državnih železnic, dravske finančne direkcije in mestne kontrole, državnega tožilstva, sodišča, vseučilišča idr. VIII. Frančiškani, duhovščina, knezoškof z Najsvetejšim. IX. Ban z zapovednikom divizije. Banov pomočnik z načelnikoma upravnega in občega oddelka. Konzularni zbor. Ostali načelniki oddelkov in načelniki samostojnih odsekov banske uprave kakor tudi uradništvo te uprave. Državno in samoupravno uradništvo. Častniški zbor. X. Druga četa vojske.

2. *Frančiškani*. Procesija izide iz frančiškanske cerkve Marijinega oznanjenja ob osmih. Procesija se pomika po Miklošičevi cesti, Kralja Petra trgu, na katerem je pred sodno palačo prvi blagoslov, Tavčarjevi ulici, iz katere krene preko Tyrševe ceste na Ajdovščino, kjer je drugi blagoslov, potem nadalje po Tyrševi cesti, Šelenburgovi ulici, zgornjem robu Kongresnega trga, kjer je pri znamenju presv. Trojice tretji blagoslov, Gradišću, Cesti 29. oktobra, Napoleonovem trgu, na katerem je poleg križanske cerkve zadnji blagoslov, Vegovi ulici, spodnjem delu Kongresnega trga in Wolfovi ulici, iz katere gre preko Marijinega trga nazaj v cerkev.

3. *Sv. Peter*. Procesija, ki je njen izhod iz cerkve o poli sedmih, gre v začetku po prav končnem delu Sv. Petra ceste, nato pa po Fügnerjevi ulici, čez Šempetrski most na Ambrožev trg, potem po Poljanski cesti, kjer je pred Jožefiščem prvi blagoslov, na Kerkov trg, na katerem je tik pred Kopitarjevo ulico drugi blagoslov, nadalje po pravkar imenovani ulici, Zmajskem mostu, Resljevi cesti, Komenskega ulici, Vidovdanski cesti, na kateri je pred zavetiščem svetega Jožefa tretji blagoslov, zahodnem in severnem robu trga Tabora in Prisojni ulici, da dospe na Jegličevo cesto, kjer je na križišču te in Šmartinske ceste zadnji blagoslov, a naposled krene po Jegličevi cesti in ob Hrvatskem trgu v župnijsko cerkev. Šempetrska Telovska procesija je glede udeležbe ljudstva vsako leto najštevilnejša ter slovi zlasti spričo izredne množice žen in deklet, ki se ponašajo z lepimi narodnimi nošami, kar daje sprevodu prav pestro sliko in mičen sijaj.

4. *Trnovo*. Začetek trnove procesije je o poli sedmih. Procesija gre po Karunovi ulici, da pride Pred

UMETNI

iz pitne vode
se dobiva v
**MESTNI
KLAVNICI**
na licu mesta po 3 din
kos (12·50 kg)

konjušnico, kjer je prvi blagoslov. Nadalje se vije po Švabičevi ulici in Trnovskem pristanu, dokler ne dospe do Cerkevne ulice, kjer je drugi blagoslov. Potem odide čez Gradaščico na Krakovski nasip ter po Cojzovi in Emonski cesti, kjer je pri krakovski kapelici tretji blagoslov. Od tu zavije procesija v novejšem času na Mirje ter gre do konca Groharjeve ulice, kjer je zadnji blagoslov, po katerem krene čez ondotni most v Riharjevo ulico, da se vrne skozi Zeljarsko, Kopališko in Kolezijsko ulico v cerkev. Telovske procesije, pri kateri nosijo ribiško in čolnarsko bandero iz leta 1774, kakor tudi velikonočne procesije, se udeleži po navadi mestni župan ali pa njegov namestnik, ker je ljubljanski magistrat zavetnik trnove župnije.

Ena najlepših velikonočnih procesij je gotovo ona na veliko soboto, ki izide izza leta 1904. ob osmi uri zvečer iz cerkve Marije pomočnice v Križankah. Kartiče razsvetljave in časa, bi bila nekoliko podobna pasijonski na veliki petek. Do leta 1923. se je pomikala procesija iz cerkve po Vegovi ulici mimo poslopja banke »Slavije« in Gosposki ulici zopet nazaj v cerkev. Od prej omenjenega leta pa izide z Napoleonovega trga ter gre po Vegovi ulici, Cojzovi cesti, Bregu in Križevniški ulici nazaj v cerkev. Spredej nosijo vstalega Zveličarja, nato pa slede dekliška, moška in dijaška kongregacija, nositeljice simbolov trpljenja, godba, Najsvetejše, Vincencijeva konferenca iz stolnice in verniki. Že tako veličastni obhod povzdigujejo še mnoge lučice na obzidju v Vegovi ulici in Cojzovi cesti, prižgani lampijončki in umetalni ogenj. Malokater velikonočna procesija ima toliko gledalcev, kolikor ta.

† FRANČE BATJEL

Dne 28. junija 1940. je v Ljubljani umrl eden najpodjetnejših slovenskih obrtnikov, lastnik podjetja za kolesa, motorje, otroške vozičke in pnevmatiko, Franče Batjel. Ko je leta 1935. praznoval svojo 60letnico,

je izdal in svojim odjemalcem, poslovnim znancem, prijateljem, tovarišem in rojakom poklonil lepo opremljeno knjižico šestdesetletnica Franceta Batjela, obrtnika, podjetnika in lastnika »Tribune«. Tu je sam izpovedal zgodbo o svojem življenju in borbah za poslovni uspeh in to zgodbo končal z zatrdilom, da ga še prav nič ne mika izpreči z delom in se umakniti v pokoj. Kolik ugled je pokojnik užival, dokazuje prav ta knjižica, kjer je natisnjenih tudi 20 strani čestitk, ki so mu jih za njegov življenjski praznik poslali njegovi prijatelji, goriški rojaki in obrtniška društva. Med njimi so takratni ban dr. Puc, dr. Fr. Windischer, dr. J. Pretnar, Andrej Gabršček in drugi.

Iz te knjižice posnamemo, da je bil pokojni Fr. Batjel rojen dne 27. marca 1875. na veliki petek v Vipavi. Njegov otroški drug je bil dr. Fr. Windischer. S 14 leti je odšel v Ljubljano in se učil pilarstva pri tvrdki Lerch. Njegov ideal je bil mehanik. Brez sredstev se je podal v Gradec in delal v tovarni koles Puch. Ko je dovršil učno dobo, je odšel v Egipt za sorodniki, a se kmalu razočaran vrnil v Gradec. Po očetovi smrti je odšel kot obrtniški vandrovec peš do Dunaja, kjer je dobil službo v tovarni koles ter šivalnih in pisalnih strojev.

Po 4 mescih se je vrnil domov v Vipavo, si uredil delavnico in začel izdelovati lopate, pile, svedre, kuhinjsko posodo, žage in drugo. Razočaran nad prvim zakonom je odšel v Ameriko, kjer je delal najprej v tovarni za železne hiše, nato je odšel v drugo, kjer so izdelovali parne kotle, poskušal še drugod in se nazadnje zopet razočaran vrnil v domovino. Nastanil se je v Gorici, kjer je ustanovil delavnico za kolesa in se 26 let star po smrti prve žene drugič oženil. Po-

zneje je odprl tudi gostilno »Pri kolesarju«. Konec vojne si je najel lokal na Starem trgu v Ljubljani. Tu je po likvidaciji svoje posesti v Gorici odprl trgovino in si uredil znano mehaniško delavnico, ki jo je vodil do prezgodnje smrti. Njeni izdelki so znani po vsej državi.

Batjel pa ni bil samo podjetnik, ampak tudi zaveden narodnjak, strokovni organizator in priljubljen družabnik. Deset let je bil načelnik Združenja kovinskih strok v Ljubljani; odbornik krajevnega odbora Združenih obrtniških organizacij v Ljubljani in odbornik Obrtniškega društva. Bil je tudi ustanovnik in prvi predsednik športnega kluba Primorja, ustanovnik kolesarskega in motociklističnega društva »Save«, soustanovitelj »Soče« itd.

O svojem podjetju v Ljubljani pripoveduje sam takole: »Opremil sem mehanično delavnico in jo razširil v dokaj čedno podjetje tako, da sem zaposlil lepo število delavcev. Moji izdelki so bili dovršeni v vseh ozirih, kajti moje geslo je bilo in je: točen in lep izdelek pa nizke cene. Le na ta način more obrtnik napredovati. Razumljivo, splošna kriza tudi meni ni prizanesla in danes se pač ne morem ponašati s tolikim številom delovnih moči, kakor sem jih imel pred leti. In koliko teh revnih pomočnikov je brez službe! Včasih so šli lahko po svetu, v vandrovske stan, danes so jim vsa pota zaprta. In to je bridko. Da, da. Včasih je bilo po mojih delavnicah živahno in veselo: kar mrgolelo je pridnih rok, vse je gibalo, a posla in naročil toliko, da smo morali delati celo preko delovnega časa. Res, šlo nam je od rok prav kot v Ameriki, bilo je dovolj dela, dovolj zaslužka in zadovoljstva. Ob moji 50letnici je moje podjetje cvetelo, kar priča število mojih delavcev, s katerimi sem se dal slikati. V teh desetih letih se je pa slika dokaj spremenila. Ko stopim v delavnice, me obide žalost ob pogledu na osamljene stroje, ko pa stopim v skladišča in trgovino, pa zopet ne morem biti vesel velike zaloge, a redkih odjemalcev. Učencev sem izučil do svoje šestdesetletnice 78. Mnogi izmed njih so danes samostojni mojstri, strojniki pri železnici, šoferji itd. Poleg stremljenj za procvit svojih obrtov sem se pa mnogo brigal in se še brigam za gospodarstvo, društveno in športno življenje in sem mu posvetil mnogo časa in dela. Moja edina želja je, da bi vsi ti naporji rodili obilo sadu splošnemu narodnemu blagru.«

KRONIKA SLOVENSКИH MEST

ŠTEVILKA 4 • LETNIK VII • V LJUBLJANI DECEMBRA 1940

MLADOSTNI SPOMINI NA LJUBLJANSKI GRAD

J. KOŠIČEK

Pred mnogimi leti je bil grajski hrib ali, kot se je vseobče kratko imenoval »Grad«, vse bolj divje zaraščen in v primeri s sedanjim stanjem le malo negovan. Morebiti se je našim mladim očem zdel še vse bolj divji, kot je v resnici bil. Ker pa mlad človek gleda na svet okrog sebe s svojimi očmi, nas je takrat na »Gradu« obdajala sama mladostna prešernost in razigranost. Visoka trava, ki se je bohotila vsenaokoli, se nam je zdela nepregledna prerija in Regalijev gaj — pragozd. Nikjer ni bilo nikogar, ki bi ti prepovedal, povaljati se po mili volji v visoki travi, in vse je bilo tvoje! Koliko možnosti za razigrano, junaško in mlado srce!

Čim je le malo čas dopuščal, predvsem če ni bilo šole, so se zbirali študentje gimnazije in realke na utrdbah ali, kot so jih splošno imenovali, na »šancah«. Često so prihajali tja kar v celih trumah. Zlasti se je to dogajalo ob velikih počitnicah. Vsi tisti, ki niso imeli sreče, da bi mogli kam na deželo — in teh je bilo takrat obilo, predvsem pristne ljubljanske srajce — so jo največkrat ubrali na »šance«. Realci, ki so nosili epiteton »real-fuxi«, so tvorili en tabor, gimnazijci, ki so nosili epiteton »latajn-pacarji«, pa so tvorili drug tabor. Vsak tabor je izvolil tudi svojega poglavarja, na kar se je uprizorila priljubljena igra »Ravbarji in žandarji«. »Ravbarji« so jo mahnili kar naravnost v Regalijev gaj (takrat še ni imel napisne table), ki je bil tedaj zelo gosto zaraščen z malinovim in drugim grmovjem. Njihovo področje se je raztezalo tja na Orlovo. V vrhovih dreves so si spletli kar cela opazovalna gnezda, nevidna za vsakogar, ki ni bil o

stvari opučen. Iz teh gnezd so dajali znake tovarišem, skritim in obirajočim maline spodaj v goščavi, če so »žandarji« že kje v bližini. Glavni stan »žandarjev« pa je bil običajno kar na vrhu »šanc«. Od tu so pošiljali patrolje v Regalijev gaj in mnogokrat se je zgodilo, da je neka nevidna roka premalo pazljivi patrolji izpodnesla nogo in mladega možakarja potegnila v goščavo. Tam je bil sprva malo povaljan po robidah, nato pa se je pridružil »ravbarjem« in složno z njimi obiral maline. Kaj pogosto so »ravbarji« uprizorili juriš na glavni stan »žandarjev« na »šancah«. Napadli so jih od treh strani in hočeš nočeš so se ti spoprijeli z njimi. Za hrbtom so bili kriti po strmo padajočem zidovju ruševih se utrd. Napadu je sledila rokoborba, ki se je seveda vedno nedolžno končala. Najhujše, kar se je pripetilo, je bilo to, da je ta ali oni odnesel modro buško.

Nekega dne pa se je le pripetil dogodek, ki ga svoj živ dan ne bom pozabil. Tovariš sošolec je, bodreč svoje sobojevnike, stopil na najvišji del utrd, kjer je tedaj stala lesena triangulacijska piramida. Hrbtoma nazaj je prestopil še par korakov in zdajci ga je zmanjkalo. Omahnil je preko zidine in strmoglavil v globino. Srce nam je zatolklo in zastal nam je dih. Imeli smo zavest, da je po njem. Bliskovito smo se zavedli, a nihče je ni pcedil domov. Kot en mož smo jo ubrali poševno preko hriba pod utrdbe, da pomoremo, če bi se sploh še pomoči dalo. Prihitevšim pod zidovje se nam je nudil pogled, ki je hipoma vsem odvalil strašni kamen tesnobe in kesanja od srca. »Ponesrečenca« je varoval sam angelj varuh. Pravkar se je pobiral in ravnal svojo obleko ter gladil tisti del telesa. Padel je bil tako srečno na zadnjo plat v travo, da se mu razen modre podpludbe ni ničesar zgodilo. Hvala bogu, da je bila ta modra lisa na takem mestu, da je celo ta

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA 30 (v lastnem poslopu)

Podružnica: Beograd, Uzun Mirkova 10

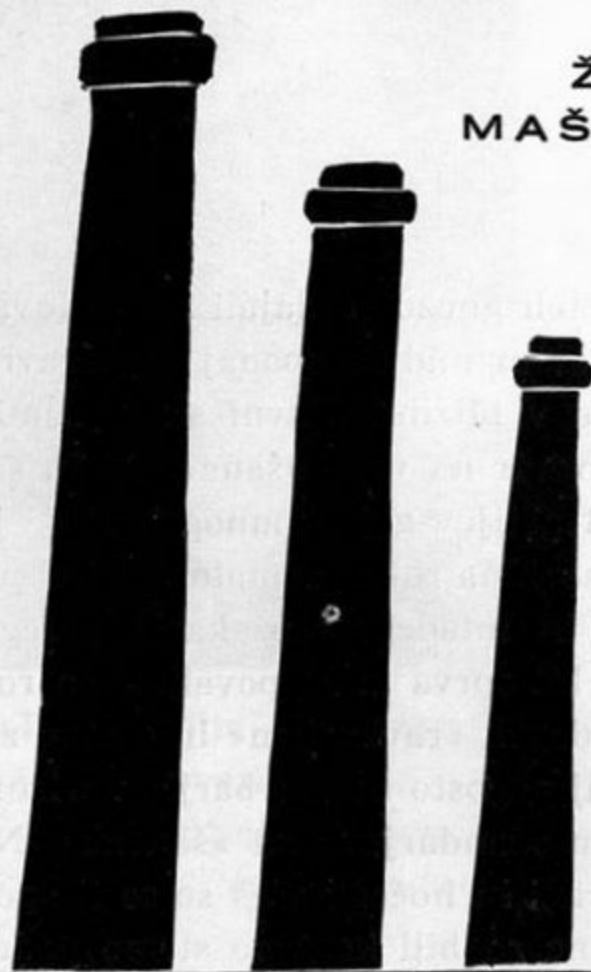
Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84 Naslov za brzojavke: Kredit Ljubljana

IZDELKI:
KLEJ

ŽELATINA
MAŠČOBE

UMETNA GNOJILA
KRMILA

**Akcijska družba za
kemično industrijo
Ljubljana (Tovarna za klej)**

Trgovcu in obetniku zadosten kredit!

**Tema dvema je danes kredit
potreben bolj kakor kdaj prej**

S sklepom občinskega sveta ljubljanskega z dne 17. novem. leta 1908. ustanovljeni zavod ima namen podpirati z dovoljevanjem kreditov potrebne in kredita vredne osebe in furdke, zlasti pa fiste, ki se pečajo s trgovino in obrtjo

Varnostni zaklad je znašal dne
31. decembra 1939. din 1,492.788*78
Rezervni zaklad din 1,188.698*03

***Kreditna društva
Mestne hranilnice ljubljanske
v Ljubljani***

ostala prikrita. Strahu je bilo obilo na obeh straneh in to vrsto iger smo potem opustili. Vsi pa smo nedomenjeno vztrajno molčali o »nesreči« in ta molk sem menda danes jaz prvi prelomil.

Druga naša zabava, ki smo si jo privoščili ob vetrovni popoldnevi, je obstajala v spuščanju zmajev ali »lintvernov«. V njihovi gradnji si moral biti pravi strokovnjak, da se ti je obdržal tudi po več ur v zraku. Najboljše tehnične nasvete so nam dajali fantje iz Žabjaka. Bili so resnični izvedenci v tej panogi »športa«. Vedeli so prav vse: kakšen papir ali platno je najprikladnejše, kakšen mora biti les za ogrodje, kako dolg mora biti rep itd. Pregledovali so naše »lintverne« in delali strokovne opazke. Včasih je tudi kdo kakšnega »pofulil«. Pridobili smo si toliko vaje v spuščanju, da smo imeli »lintverna« nešteto krat tudi po več ur v zraku. Bilo jih je marsikdaj v višini po trideset in več. Najlepšega zmaja iz močnega platna in večjega kot odrasel človek je imel Sirnik, sedaj ugleden višji uradnik v pokoju v Ljubljani. Gotovo se bo, čitajoč te skromne vrste, spominjal tistih dni — in naj mi ne šteje v zlo, če se ga tudi jaz tu spominjam. Po več fantov je bilo potrebno, da so spravili njegovega zmaja v zrak. Tam je kraljeval ure in ure več sto metrov visoko. Za nas vse nepopisen užitek. Tudi jaz sem si zgradil po strokovnjaškem nasvetu Poljančevega Albina iz Žabjaka takega zmaja. Bil je lep in pisan,

VOJNI RIZIKO

v zvezi z življenjskim zavarovanjem sprejema pod zelo ugodnimi pogoji

SLAVIJA

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

V LJUBLJANI

v novem poslopiju
Gajeva ulica št. 2

TELEFONSKE ŠTEVILKE: 21-75, 21-76, 21-77

kar se da. Pritrgal sem si »dvojačo« pri štrukljih, ki jih nisem kupil pri šolskem slugi Vakseljnu za malico, in kupil sem pri Umeku¹ na Starem trgu kakih sto metrov tankega »šmica«.² Privezal sem svojega »linterverna« in hajd z Albinom na Grad. Kmalu sva ga imela v zraku. Vlekel je zelo močan severozapadnik. Zmaj je ponosno plul sto metrov visoko in vrvica se je napejala, da sem jo jedva obdržal v rokah. Zdajci pa se mi vrvica izmuzne in jaz vznak na hrbet. Ko se poberem, vidim tudi Albina, kako žalostno gleda za ubežnikom. Videla sta, kako je zmaj nekaj časa otepal po zraku sem in tja, naposled pa je strmoglavil ali kot smo dejali mi, napravil »perkof« baš na dvorišče stare domobranske vojašnice. Hudo mi je bilo zanj, ki sem vložil vanj toliko truda in »kapitala«, zato jo ubereva z Albinom čez drn in strn naravnost proti vojašnici. V nekaj minutah sva bila tam. Pri vratih sva začela moledovati dežurnega korporala, ki je bil na žalost Nemeč, midva pa sva nemščino le slabo lomila, da naju pusti notri. Izprašal naju je, nato pa javil nenavadno zadevo službujočemu praporščaku, ki je prišel pogledat, kaj imamo, nekako takole: »Herr Fähnrich, melde g'horsamst, Drache vom Schloßberg im Kasernenhof«. Praporščak, slučajno mlad Slovenec, nas je sprva debelo gledal; ko pa je iz najinih pojasnil izvedel, za kaj gre, se je začel na ves glas krohotati ter nama seveda takoj dovolil, da poiščeva izgubljenega zmaja. Tudi korporal nama je pomagal iskati ga. Našli smo ga po daljšem času, zapletenega med vejevje divjega kostanja na dvorišču vojašnice. S precejšnjim trudom sva ga izmotala z Albinom, se zahvalila praporščaku za prijaznost, nato pa jo urnih krač odkurila z zma-

¹ Umek je imel na Starem trgu trgovino z vrvarskimi izdelki. Bil je majhne postave, a zelo debel in pravi original. Vedno je stal med ozkimi vrati svoje prodajalne ter zapiral s svojo debelo postavo vsak vhod vanjo. Ogledal si je najprej kupca od zunaj, preden se mu je umaknil in ga spustil v trgovino. Nad vrati je imel ščit z napisom: Poglej! Tukaj se izdelujejo najboljši gajželjniki!

² »Šmic« je bila tanka, a močno pletena vrvica.

jem proti domu. Služil mi je še dolgo v zabavo, le nekaj lukenj je bilo treba zalepiti.

V bližino samega grajskega poslopja smo le poredkoma hodili. Nekaj neprijetnega je takrat ležalo nad sivo zgradbo. Notri so se namreč tiste čase pokorili kaznjenci — sami težji »kalibri«. Pri vhodu je stala straža. Spominjam se pa, da sem včasih le premagal neprijeten občutek in se prismukal vsaj do vodnjaka, kamor so hodili kaznjenci v spremstvu paznika po vodo. To črpanje vode mi je bilo nad vse zanimivo. Vodnjak je bil v štirioglatem vlažnem poslopiju v bližini sedanje grajske planote in stoji tam še danes.

Naročite
»SLOVENEČ«

Zakaj? Ker
je najboljši
slovenski
dnevnik
in ker ste
zavarovani
za 10.000-
din za pri-
mer smrtne
nezgode ★

Oglašajte v »Slovenču«!

Zakaj? Ker je največji in najbolj razširjen sloven. dnevnik ter imajo zato oglasi v njem najzanesljivejši uspeh

Naš najcenejši popoldnevnik

»SLOVENSKI DOM«

(na mesec stane le 12 din) je dober informativni dnevnik, ki ga priporočamo vsakomur, zlasti vsem fisim, ki ne zmorejo naročnine za »Slovenca«

Časopise naročate lahko pri vseh naših podružnicah v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, Kranju, Novem mestu in na Jesenicah in pa pri glavni upravi v Ljubljani, JUGOSLOVANSKA TISKARNA

Kaj vse dobite pri nas?

Pletenine	Samoveznice	Predpasnike
Trikotažo	Steklo	Telovadne hlače
Moško perilo	Porcelan	Telovadne majice
Damsko perilo	Kuhinjsko posodo	Otroške igračke
Rokavice	Potne kovčege	Čevlje vseh vrst
Nogavice	Damske torbice	Potrebščine:
		turistovske
		toaletne
		za šivilje

ANT. KRISPER

Ljubljana, Mestni trg 26, Stritarjeva 1, 3

Vendar menim, da ni več v rabi, odkar je na Grad napeljan vodovod. Vodo so črpali z vretenom, na katerem je bilo ob strani pritrjeno velikansko leseno kolo z votlim obodom. Ta obod je bil na znotranji strani obit z deskami v obliki nekakih stopnic ter je imel ob strani odprtino, v katero je moral zlesti kaznjeneec. Slednji je hodil potem v notranjščini kolesa po omenjenih »stopnjicah« ter na ta način navijal na vreteno verigo, ki je nosila vedro. Tak način črpanja vode je bil gotovo zelo zamuden, a zdi se mi, da so imeli pazniki in kaznjenci dovolj časa na razpolago. Za mene kot mladega gledalca pa je bil celoten postopek od sile zanimiv.

Najbolj pa je oživel »Grad« vsako leto na kresni večer. Na utrdbah se je z nastalim mrakom pojavilo tudi do tisoč ljudi. Staro in mlado je posedalo po obronkih ali šetalu v skupinah po planoti. Otroci so zažigali bengalične vžigalice zelene in rdeče barve, večji fantje pa so kaj radi prižigali »žabice«, ki so pokajoč skakale po travi. Glavna atrakcija je bil velik kres, ki se je kuril sredi »šanc«. Kratko za tem ko so zagoreli kresovi po ljubljanski okolici, je zagorel tudi kres na »šancah«. Da je bil mogočnejši, so razni ljudje prispevali gorivo. Nekega leta je nekdo privlekel celo staro posteljo ter jo treščil na grmado. Dejal je, da je itak že stara in bo kres večji. V resnici je bila postelja že stara, a hkrati tudi vsa živa nekih živalic, ki prav rade pikajo.

V pozni jeseni, ko je listje rumenelo, smo imeli zopet novo dejavnost na Orlovem. Ves jugovzhodni obrok je bil namreč poraščen z domačim kostanjem. To ti je bil užitek, nabirati lastnoročno kostanj. Nekateri so ga nabrali kar majhne vreče ter si ga potem doma kuhali. Čeprav vsak drugi kos piškav, je bil vendar slajši kot vsak maroni, saj je bil lastnoročno nabran. Kadar koli se danes izprehajam po lepo iztrebljenih potih Orlovega, opažam, da nekaj teh kostanjev še danes stoji tam kot neme priče naše mladostne razigranosti.

Le mojih nekdanjih tovarišev ni več...

Najmoderneje urejena lekarna. Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. / Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. / Izdeluje malinovec najboljše kakovosti (na malo in na veliko). Vedno v zalogi: najfinejše sveže norveško ribje olje.

Lekarna »Pri angelu«

DR. G. PICCOLI

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA ŠT. 6

nasproti nebotičniku

Naročila točno po povzetju TELEFON ŠT. 2835

**STROJNO
PODJETJE**

R. WILLMANN

**LJUBLJANA
SLOMŠKOVA
ULICA ŠT. 3**

Beneški jarmniki, cirkularke, nihalne žage najnovejše konstrukcije, brusilni stroji. Železni deli k pogonu mlinskih kamnov, zatvornice. / Transmisijski deli, kakor: osovine, ležišča, spojke, jermenice vseh vrst in velikosti. Rebraste cevi iz kovanega železa z ugodnim grelnim učinkom. / Elektrotovorna in jamska dvigala, vitli in dvigalne ter transportne naprave. Projektiranje in oprema žag in mlinov ter drugih industrijskih naprav. Vsakovrstna popravila strojev. Ponudbe brezplačno a na željo strokovnjaški obisk.

TELEFON 20-55

LJUBLJANA

MARIBOR

CELJE

KOČEVJE

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

Obrestujemo vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu z najugodnejšo obrestno mero.

Dajemo posojila vsake vrste.

Kupujemo, prodajamo in posojujemo vrednostne papirje.

Opravljamo vse posle denarnih zavodov.

Dravska banovina jamči z vsem svojim premoženjem in davčno močjo za naše obveznosti.

NAŠ NAJSTAREJŠI

DENARNI ZAVOD V LJUBLJANI

Ob 120 letnici Hranilnice dravske banovine

Dne 4. novembra 1940 je poteklo 120 let, odkar je začela poslovati v Ljubljani sedanja Hranilnica dravske banovine pod imenom Ljubljanska hranilnica.

Kasneje kot v drugih evropskih državah so začeli v Avstriji ustanavljati hranilnice. Ko je bila leta 1819 odprta v Avstriji prva hranilnica, je v ostalih državah Evrope obstajalo že 284 hranilnic in sicer pretežno v Angliji, Nemčiji in Švici. Angleški zgled ustanavljanja hranilnih bank je dal pobudo tudi ustanoviteljem prve avstrijske hranilnice in sicer Prve avstrijske hranilnice na Dunaju (v »Leopoldstadt«).

Po zgledu prve avstrijske hranilnice so se kmalu začela prizadevanja tudi v Ljubljani za ustanovitev sličnega zavoda. V letu 1820. so se obrnili ustanovitelji: tedanji župan Jan Nep. Hradecky z meščani Casparjem Candutschem, Fr. Galletom, Jurijem Mullejem, Jožefom Seunigom in Jož. Frid. Wagnerjem na deželno vlado s prošnjo za ustanovitev hranilnice po dunajskem zgledu. — Tedanji deželni guverner grof Sweerts-Spork je dal za to ustanovitev dovoljenje že 20. oktobra 1820. Odlok pravi med drugim tudi, da se

hranilnični zavod v Ljubljani odpre že 4. novembra 1820, ki bo s tem dnem lahko že začel sprejemati vloge in jih obrestoval, kakor da bi bile vložene že 30. oktobra 1820. Tako je začela poslovati v Ljubljani hranilnica, ki je bila druga v Avstriji, v naših deželah lahko še pred otvoritvijo glavnega društva provizorični pa prvi sodoben denarni zavod, ki je ostal še doslej in ima pomembno vlogo v našem denarstvu. — Ime hranilnice je bilo »Ljubljanska hranilnica« (v nemščini seveda).

Delo Ljubljanske hranilnice se je začelo 4. novembra 1820 v mali sobici, ki jo je dal na razpolago eden ustanovnih članov, g. Franc Galle, v svoji hiši na št. 2 na Mestnem trgu (ta hiša je sedaj last mestne občine ljubljanske).

Po dveh letih je zavod dobil definitivno obliko z ustanovitvijo dokončnega hranilničnega društva (dovoljenje za to je datirano s 1. marcem 1822, prevzem imovine pa je sledil 6. maja 1822). V prvem letu obstoja je dobila hranilnica (t. j. od 4. novembra do 31. decembra 1820) od 151 vlagateljev 3801 goldinarjev vlog. Na koncu drugega leta, t. j. 31. decembra 1821, ko je bila predložena tudi že prva bilanca, je izkazoval zavod 304 vlagatelje, ki so imeli vloženi 12.184 goldinarjev (tedanje konvencionalne veljave)

ZDRAVILIŠČE GOLNIK

ZA BOLNE NA PLJUČIH

sprejema odrasle bolnike (moške in ženske) s tuberkulozo pljuč in grla v še ozdravljivem stanju

3 o s k r b n i r a z r e d i

Vsi moderni diagnostični pripomočki na razpolago!
 Higienično-dietetično zdravljenje, tuberkulin, avroterapija, pneumothorax artificialis, phrenicoexairesis, thoracoplastica, Jakobčusova operacija

VSE INFORMACIJE DAJE UPRAVA ZDRAVILIŠČA GOLNIKA
 Pošta — Telefon — Brzovjav: GOLNIK

Železniška postaja za brzovlake Kranj, za osebne vlake Križe-Golnik na progi Kranj-Tržič. — Avto pri vseh vlakih

in se iz tega vidi, da je bilo že v začetku poslovanja delo ljubljanskega zavoda uspešno.

Ljubljanska hranilnica je bila ustanovljena kot društvo po odličnih ljubljanskih meščanih, ki so tudi založili za prvo poslovanje potrebni denar. Namen hranilnice je bil po statutih bolj človekoljuben kot gospodarski, zlasti pa je bil namen, omogočiti varno naložbo prihrankov malih ljudi. Zato so bile vloge v začetku tudi omejene na določeno najvišjo vsoto. Obrestna mera pa je bila določena na 4 %.

Razvoj poslovanja so le redkokdaj prekinjali slabi časi, ki so bili v zvezi z vojnimi dogodki in revolucijami v Avstriji in drugod. To so bila leta 1831, 1846, 1848 in 18849, ko so bili dvigi večji kot vloge. Ker se je poslovanje zelo razširilo, si je hranilnica leta 1838. na dražbi kupila (pozneje tudi prezidala in dozidala 1. nadstropje) Grošljevo hišo na Poljanski cesti za 34.000 tedanjih goldinarjev. To je hiša, v kateri je danes finančno ravnateljstvo. Leta 1833. je bila ustanovljena zastavljalnica, ki je začela poslovati leta 1838., prenehala pa je poslovati šele leta 1909.

Ob svoji 50 letnici, t. j. leta 1870., je imela hranilnica že 67 milijonov goldinarjev vlog na 20.083 hranilnih knjižicah. Bila je še vedno edina hranilnica na Kranjskem, dočim je bilo v tisti dobi ustanovljenih že več hranilnic na slovenskem ozemlju bivše Štajerske.

V drugem petdesetletju svojega obstoja je osnovala hranilnica svoje kreditno društvo, ki je bilo šele pred nekaj leti likvidirano. Leta 1889. pa je ustanovila hranilnica starostno hranilnico, kateri je dala posebno ugodno obrestno mero. Uvedla je leta 1907. tudi domače hranilnike in leta 1911. posebne nagrade za dolgo služeče posle, ki so hranilnični vlagatelji.

Ob prelomu stoletja, t. j. 1900, so nekoliko nazadovale vloge, kajti z letom 1896. so dosegle hranilne vloge pri zavodu že 659 milijonov kron. V naslednjih letih so zopet naraščale in so dosegle najvišje stanje s koncem leta 1905. Tedaj so znašale namreč hranilne vloge pri zavodu 69.960.000 kron, kar je za tedanje čase pomenilo ogromno vsoto. V letih, ko smo skušali zlasti na gospodarskem polju pospešiti svojo samostojnost, je hranilnica zelo trpela. V letu 1908. so se njene vloge zmanjšale od 67.742.000 na 52.656.000 kron, ker so slovenski vlagatelji dvigali svoje vloge pri zavodu in z njimi krepili domače zavode. Svetovna vojna 1914 do 1918 je šele od leta 1916. naprej prinesla hranilnici zopetno povečanje vlog in s koncem leta 1918. so njene vloge dosegle imensko vsoto 664 milijona kron, rezervni sklad pa je znašal nad 45 milijona kron.

Po svetovni vojni je prešla hranilnica v slovenske roke. Zadnji nemški predsednik je bil Otmar Bamberg, znani ljubljanski tiskarnar, leta 1919. pa je postal predsednik tovarnar Dragotin Hribar.

UMETNI

iz pitne vode
 se dobiva v
MESTNI
KLAVNICI
 na licu mesta po 3 din
 kos (12,50 kg)

Izredne važnosti je bilo delovanje Kranjske hranilnice za naše ozemlje, zlasti pa za Ljubljano in njen razvoj. Hranilnica je lahko vsako leto dajala po svojih pravih del čistega dobička za dobrodelne namene. V prvi dobi 50 let od svoje ustanovitve dalje je dala hranilnica v dobrodelne namene 112.000 goldinarjev, v dobi od 1870 do 1895 pa 895.000 goldinarjev.

Največjo vsoto je družba porabila za ustanovitev zavetišča za onemogle, ki je bilo odprto leta 1909. na Stari poti (kjer je sedaj državna ženska bolnišnica).

Leta 1888. je hranilnica sodelovala pri ustanovitvi društva za zgradbo delavskih hiš, ki mu je omogočila zidavo 10 stanovanjskih hiš.

Leta 1893. je začela hranilnica veliko akcijo za obnovo vinogradov v krškem okraju.

Ob proslavi 75 letnice svojega obstoja je hranilnica dala posebne vsote za zgradbo vodovodov in bolnišnice kranjskim mestom in trgom. Posebne vrste so bila tudi potresna posojila.

V proslavo svoje petdesetletnice je hranilnica zgradila poslopje za nastanitev realke v Vegovi ulici. Sezidala je sedanje dramsko gledališče v Gradišču, nadalje je leta 1880. sezidala svojo palačo v Knafljevi ulici.

LJUBLJANA

Tyrševa cesta 2
(Hotel Slon)
TELEFON ŠTEV. 31-49

BRILJANTE

in vse drage kamne, žlahtni nakit v platini, zlatu in srebru

Najugodnejši nakup in prodaja!

Velika zaloga **ur** vseh vrst, **jedilni pribor** v pravem in alpaka srebru, kromu, alpaka itd., razne **namizne servise, tase** za serviranje, **kovinske umetnine** in druga primerna darila za krst, poroko, birmo, god, rojstni dan itd.

Finansirala pa je Kranjska hranilnica tudi gradbo železnic na Kranjskem, zlasti je pripomogla k zgradbi dolenjskih železnic z nakupom delnic in prvenstvenih obligacij v ta namen ustanovljene delniške družbe. Pospeševala pa je tudi gradbo drugih železnic na Kranjskem.

Po vojni

Po vojni razvoj tega zavoda ni bil tako uspešen, ker je obstajala tudi množica drugih denarnih zavodov, ki so iskali vloge. Prilagoditi se je morala novo nastalim

Učiteljska tiskarna

registrirana
zadruga z o. z.

Ljubljana
Francišškanska 6

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige v enobarvnem in večbarvnem tisku. Brošure in knjige v malih in največjih nakladah. — Časopise, proračune, vabila, jedilne liste, plakate. Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov. — Šolski zvezki za osnovne, meščanske in srednje šole. Risanke, dnevnik, beležnice in lepopisnice

Naročila sprejema tudi
podružnica knjigarne v Mariboru
palača banovinske hranilnice

KOLINSKA CIKORIJA

izvrsten pridatek
kavi

razmeram in počasi je zopet postala velik denarni zavod. Nova doba razmaha pa je nastopila zanjo, ko je po sklepu glavne skupščine društva Kranjska hranilnica prešla v lastništvo ljubljanske oblasti. Dne 26. januarja 1928 je bila vpisana pod tvrdko Kranjska hranilnica v trgovinski register. Njen predsednik je postal g. Ivan Avsenek, ki je še sedaj na čelu zavoda. Njen glavni ravnatelj pa je od tedaj g. dr. Mirko Božič. S prevzemom po ljubljanski oblasti je dobila hranilnica tudi jamstvo ljubljanske oblasti za vse njene obveznosti z vsem premoženjem in vso davčno močjo ljubljanske oblasti. Ko sta se obe naši oblasti zaradi ustanovitve dravske banovine v l. 1929. stopili v eno, je tudi za hranilnico nastopila nova doba. Po sklepu glavne skupščine 15. novembra 1929 je prešla Kranjska hranilnica v last dravske banovine in dne 17. januarja 1931 je bila registrirana kot Hranilnica dravske banovine v Ljubljani. Tako je prišlo do njenega sedanjega imena.

Tudi v povojni dobi je Kranjska hranilnica in kasneje Hranilnica dravske banovine nadaljevala svojo tradicijo z dajanjem velikih vsot v dobrodelne namene. Njena glavna naloga pa je bila, pomagati našim oblastem pri financiranju velikih javnih del. To je storila Hranilnica dravske banovine v ogromni meri in marsikatero delo bi lahko nosilo tudi njeno ime, ker je bistveno prispevala k njega zgraditvi odnosno dovršitvi. Tudi zasebno delavnost je hranilnica pospeševala v odlični meri. Zgradila je nove stanovanjske hiše in omogočala zasebno gradbeno delavnost.

Danes spada Hranilnica dravske banovine med največje in najvažnejše zavode v naši banovini. Po višini vlog je sicer med hranilnicami na drugem mestu, vendar je njena važnost kot banovinski zavod gotovo

FRANC

SMOLE

TRATA 18

ŠT. VID

nad Ljubljano

železolivar-
na — uliva
po modelih
in skicah

Kadar potrebujete

tiskovine, knjige, brošure, prospekte, etikete, diplome, razglednice, plakate, letake, posetnice, koledarje, tiskovine za urade, trgovino in obrt ter ostale tiskovine bodisi v eno- ali večbarvnem tisku, tedaj se izvolite obrniti na

TISKARNA
BAKROTISK
KAMNOTISK
OFSET-TISK
KNJIGOTISK
KLIŠARNA
ČASOPISJE
DNEVNIKI
ILUSTRACIJE

JUGOSLOVANSKO TISKARNO

LJUBLJANA
KOPITARJEVA
ULICA ŠTEV. 6

taka, da ji daje prvo mesto med našimi denarnimi zavodi.

Hranilnica si je nedavno ustanovila tudi prvo svojo ekspozituro in sicer v Kočevju. Je pa tudi v najožji zvezi s Hranilnico dravske banovine, ki ima centralo v Mariboru in podružnico v Celju, ki je nastala iz nekdanje Južnoštajerske hranilnice. Ozka vez med obema banovinskima zavodoma je vidna tudi po tem, da sede v upravi mariborskega zavoda tudi člani ljubljanskega zavoda.

Kratki pregled je pokazal, kako velike važnosti je bilo delovanje Ljubljanske, Ilirske, Kranjske hranilnice in nazadnje Hranilnice dravske banovine za naše gospodarstvo. Pokazal pa je tudi, da je mnogo storil ta zavod v vseh letih svojega obstoja za socialno in zdravstveno skrb ne samo v Ljubljani, temveč tudi na nekdanjem Kranjskem, v zadnjem desetletju pa v vsej Sloveniji. V takem pregledu zgodovinskega razvoja je lahko s pohvalnimi besedami pisati o poslovanju in delu tega najstarejšega denarnega zavoda ne samo v Sloveniji, temveč v vsej naši državi.

